Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 178 (428) ◆ П'ятниця, 18 вересня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

ВРУЧЕНО ВІРЧІ ГРАМОТИ

Учора в Маріїнському палаці Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Нідерланди в Україні Роберт Серрі вручив вірчі грамоти Президентові Леоніду Кравчуку.

Після урочистої церемонії сторони обговорили питання розвитку двосторонніх відносин між Україною та Нідерландами.

ПРОТОКОЛ про встановлення дипломатичних відносин між Україною і Лаоською Народно-Демократичною Республікою підписано вчора у Києві. Цей документ з українського боку підписав перший заступник міністра закордонних справ України Микола Макаревич, з лаоського — Надзвичайний і Повноважний Посол цієї країни в Москві Кеола Суктхавон.

Попереду напружена робота

Сьогодні до Нью-Йорка для участі в 47-й сесії Генеральної Асамблеї ООН відлітає глава української делегації, міністр закордонних справ України Анатолій Зленко. Програмою перебування передбачається проведення зустрічей з міністрами закордонних справ ряду країн, зокрема Росії, Італії, Канади, Ізраїлю, Бразилії, Індії, Австралії та інших, в ході яких будуть розглянуті питання розвитку двосторонніх відносин, підписані офіційні документи. 29 вересня міністр закордонних справ України виступить на пленарному засіданні 47-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН.

30 вересня і 1 жовтня делегація України перебуватиме у Вашингтоні, де заплановані зустрічі з виконуючим обов'язки держсекретаря США Л. Іглбергером, радником Президента США з питань національної безпеки Б. Скоукрофтом та спеціальним помічником Президента США С. Х'юїтом, іншими офіційними особами.

ЗМЕТОЮ прискорення розрахунків підприємств України і Росії Кабінет міністрів і Національний банк України створили робочу групу, до якої увійшли працівники Проміневестбанку, Національного банку, Укрсоцбанку, Агропромбанку «Україна» та Спілки промисловців і підприємців України. Робочу групу зобов'язано організувати звірку взаємної заборгованості державних підприємств і організацій України з підприємствами і організаціями Російської Федерації та погашення до 10 жовтня поточного року реальної до стягнення заборгованості за рахунок спеціального кредиту Національного банку України.

9 ОДІССЕЙ ПОЇХАВ, МЕНТОРИ ЗАЛИШИЛИСЬ

ЗНОВУ ЗАГРОЗА СТРАЙКУ

Актуально

Працівники електротранспортних підприємств Києва розповсюдили серед жителів столиці звернення, в якому повідомляють, що 19 жовтня цього року вони оголошують всекиївський політичний страйк транспортників. Їхні вимоги: негайна відставка Кабінету міністрів України, сформування уряду національної довіри, проведення дострокових виборів нового парламенту республіки, вихід України із СНД, надання Києву статусу міста, потерпілого від катастрофи на ЧАЕС, та заборона на призначення керівниками в усіх ланках народного господарства представників колишньої компартноменклатури. Останню вимогу лідер Народного руху В. Чорновіл прокоментував так: «Тоді ми залишимося без Президента, а він цього ще не «заслужив».

Транспортники мотивують свої вимоги тим, що сьогодні перед Україною жорстко стоїть питання, бути чи не бути нашій державності, а отже, треба всім разом страйкувати. Залишається, на мій погляд, тільки запитати майбутніх страйкарів: як саме побудувати ту державу, коли навіть на роботу доїхати буде неможливо? Згодьтеся, підмітання вулиць і розмови про нього — це навіть і не в Одесі дві великі різниці.

Володимир СКАЧКО.

Передплата-93

«Голос України» — газета Верховної Ради України, виходить п'ять разів на тиждень обсягом удвічі більшим, ніж будь-яка з українських газет, 16 сторінок і при цьому коштує:

на рік	— 480 крб.
на півроку	— 240 крб.
на квартал	— 120 крб.
на місяць	— 40 крб.

«Голос України» виходить українською (індекс 60955) та російською (індекс 60997) мовами, має додатки мовами національних меншин.

«Голос України» проводить для своїх передплатників-93 лотерею. Розігруватимуться найрізноманітніші товари: автомобіль «Волинянка», телевізори «Електрон», «Берізка», пральні машини «Таврія», піаніно, універсальні деревообробні верстати, кавомолки, міксери, кухонні комбайни, 50 штук бетонних блоків для стін під будівництво підвалів, електром'ясорубки, сувенірні набори — рушники, серветки; фени, міні-пилососи, електричний дзвінок «Аргус», мотоцикл ЗИМ-350, міні-трактор Т-012, набори миючих засобів СП «Джонсон», стереонавушники, розмальовані самовари, 15 виграшів по тисячі карбованців, ВІДРІЗИ ТКАНИН ДЛЯ ПАЛЬТ І ЖІНОЧИХ КОСТЮМІВ, ВИГРАШ В РОЗМІРІ 10 ТИСЯЧ КАРБОВАНЦІВ.

Друзі! Стежте за газетою. Щономера у нас збільшуватиметься асортимент товарів для розиграшу лотереї.

Друзі, ви станете учасниками розиграшу нашої лотереї за умови, якщо передплатите «Голос України» на рік. Опісля надсилаєте до редакції листівку, де вказуєте:

ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ;
ДОМАШНЮ АДРЕСУ;
НОМЕР КВИТАНЦІЇ;
НОМЕР ПОШТОВОГО ВІДДІЛЕННЯ, ЯКЕ ОФОРМИЛО ПЕРЕДПЛАТУ.

Розиграш лотереї — у січні 1993 року. Щасти вам!

ПРЕЗЕНТАЦІЯ журналу українського зовнішньополітичного відомства «Політика і час» відбулася вчора в прес-центрі Міністерства закордонних справ України.

РОЗПОРЯДЖЕННЯМ Президента України Л. Кравчука до складу Колегії з питань правової політики Державної думи України введено Кампо Володимира Михайловича замість Юзькова Леоніда Петровича, який обраний Головою Конституційного Суду України.

Парламентська хроніка

ПАРУ ВИПУСТИЛИ, АЛЕ МАЙНО НЕ ПОДІЛИЛИ

Так оцінює цей день роботи парламенту багато незалежних експертів і газетних оглядачів

Доповідачу, виконуючому обов'язки голови Фонду державного майна Вадиму Васильєву, було не солодко. Йому довелося вислухати не один критичний виступ депутатів. Але він не пішов популістським шляхом і визнав, що завдання, які стоять перед Фондом, виконати буде дуже важко. Причина тому — і малочисельність працівників, і вкрай погане забезпечення приміщеннями. Але зі слів доповідача стало зрозуміло й те, що буде зроблено все можливе.

У співдоповіді народного депутата Володимира Пилипчука також йшлося про больові точки приватизації. Вкотре було констатовано, що Кабінетом міністрів не виконано рішення Верховної Ради стосовно обговорюваних питань. Опісля доповідач поставив запитання: «Як приватизовувати — за галузевим чи територіальним принципом?»

Вечірнє засідання 16 вересня

Уряд Вітольда Фокіна залишився. Хоча про його падіння багато говорили і ліві, і праві, і центристи. На цьому тлі, скажімо, газета «Україна молода» подала політичний колаж із своїм баченням ситуації в Україні. А парламент тим часом продовжував обговорення переліку об'єктів загальнодержавної власності, що підлягають приватизації в 1992 році.

У співдоповіді мовилося про приватизаційні сертифікати, долю об'єктів незавершеного будівництва, телевізійну програму, присвячену проблемам приватизації. Доповідач також запропонував доручити Кабінетові міністрів до листопада виготовити сертифікати. Адже Росія, за його словами, розпочне це у жовтні.

Проте навіть ця конструктивна співдоповідь була піддана серйозній критиці. Зокрема, її було названо «набором версій». Потім у виступах депутатів зазвучала тема «обвальної приватизації». Приміром, депутат Сергій Дорогунцов застеріг: «Я хотів би, щоб наша приватизація не стала другою націоналізацією». Він також поставив, як на мене, цілком слушне запитання про частку у приватизації іноземного, акціонерного і приватного капіталів. З його вуст прозвучали також слова про корупцію і грошову вартість навіть списку об'єктів, які підлягають приватизації.

Одним із ключових був також виступ депутата Олександра Барабаша. Він акцентував увагу на оренді і оренді з викупом як можливих шляхах приватизації. Але назвав запропонований перелік об'єктів приватизації дискредитацією самої ідеї приватизації.

У виступах депутатів йшлося також про накопичення тіньового капіталу, галопуючу інфляцію, зубожіння десятків тисяч людей. А після виступу депутатів-аграрників Віталія Полюха та Анатолія Чепурного стало зрозуміло, що проект постанови «Про затвердження переліку об'єктів загальнодержавної власності, що підлягають приватизації у 1992 році», буде провалено. Бо він не влаштовує більшість впливових політичних об'єднань і партій. Власне, це й показали результати голосування. Тому головуючий на засіданні сесії Іван Плющ запропонував доручити доопрацювати проект постанови в комісіях з урахуванням поправок і зауважень.

Насамкінець сталася, на перший погляд, звичайна подія — **утворення тимчасової Комісії по розгляду комплексу питань економічної реформи. Її очолив заступник голови Верховної Ради Володимир Гриньов. На думку багатьох зарубіжних експертів, це свідчить про посилення позицій «Нової України».**

Віктор КОСАРЧУК,
оглядач газети «Голос України».

ПИТАННЯ РУБА: КОМЕРЦІЯ ЧИ МАНДАТ?

Ранкове засідання 17 вересня

Чи можуть службові особи Кабінету міністрів, а також депутати Верховної Ради і Рад народних депутатів усіх рівнів займатися підприємницькою діяльністю? Це питання виявилося для народних обранців міцним горішком. Доповідаючи положення **законопроекту про підприємництво** у другому читанні, голова підкомісії з питань економічної реформи і управління народним господарством Іван Заєць виявив що до порівняльної таблиці, представленої на розгляд депутатів, вкралася технічна помилка: кудись поділося положення про заборону такої діяльності названим вище громадянам України... Голова Комісії з питань Чорнобильської катастрофи Володимир Яворівський з притаманною йому щирістю й відвертістю закликав колег виправити технічну помилку:

— Це надзвичайно важлива ситуація. Ви знаєте, що відбувається сьогодні в уряді, яке хабарництво процвітає на всіх рівнях. Я думаю, що ми повинні в перелік про заборону внести й самих себе — народних депутатів.

249 депутатів підтримали цю пропозицію.

Народний депутат Михайло Батіг вже після розгляду наступної поправки, повернувшись до другої статті законопроекту, привітав парламент з переходом на професійну основу і передав настрої депутатів-директорів підприємств, голів колгоспів, що вони, таким чином, припиняють підприємницьку діяльність...

А депутат Володимир Яценко додав, що парламент також проголосував за професійність депутатів місцевих Рад. Під бурхливим обговоренням проблеми підвів рису Голова Верховної Ради Іван Плющ, знявши за погодженням з 231 депутатом законопроект з розгляду як непідготовлений.

Втім, дозволю собі зауважити, що Закон України про внесення змін до Закону Української РСР про місцеві Ради народних депутатів Української РСР і місцеве самоврядування, прийнятий парламентом не так уже й давно, якраз забороняє суміщення обов'язків голови Ради, його заступника з підприємницькою (комерційною) діяльністю. Отже, доповідачеві досить було пригадати положення вже прийнятого Закону і виправити все ж таки небезневинну технічну помилку.

Однак важко не погодитися з Іваном Олександровичем у тому, що Верховна Рада має виконувати свої конституційні обов'язки, тобто, нарешті, приступити до реального поділу влади.

Далі парламент розглянув **пакет документів про приєднання України до Віденської конвенції про правонаступництво держав щодо договорів 1978 року, до Договору про Антарктику 1958 року. Прийнято відповідні постанови. Парламент ратифікував також Договір про взаєморозуміння та співробітництво між Україною і Французькою Республікою, Договір про дружбу і співробітництво між Україною і Турецькою Республікою, Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво,** підписані у травні-червні нинішнього року. З доповідями з цих питань виступив міністр закордонних справ України Анатолій Зленко. У запитаннях до керівника зовнішньополітичного відомства України народні депутати порушили низку глобальних проблем, які необхідно розв'язати нашій державі у взаємовідносинах із світовим співтовариством. Йшлося, зокрема, про те, що необхідно заслухати в парламенті доповідь міністра закордонних справ про зовнішньополітичну діяльність України, ознайомитися з концепцією міжнародних відносин нашої держави з іншими країнами світу, окремими регіонами. Лунали запитання й досить конкретні, хоча й такі, що не стосувалися пакета документів, який розглядався. Ось, скажімо: чи одержать дозвіл на виїзд до Ізраїлю 17 громадян України, колишні, так звані відказники? Чи матиме Україна компенсацію, якщо острови Курильської гряди передадуть Японії? Чи передадуть Україні приміщення для посольств за рубежем? Як надалі розв'язуватиметься проблема без'ядерного статусу України? Чи позначиться ратифікація того чи іншого договору на розв'язання певних проблем? Відповідаючи на ці та інші запитання, міністр закордонних справ переконував депутатів, що міжнародна діяльність України потребує саме правової основи для розв'язання всіх порушених проблем. Ратифіковані парламентом Договори і стали практичними кроками України на шляху утвердження її авторитету в світі.

Світлана ПИСАРЕНКО,
парламентський оглядач «Голосу України».

До підсумків візиту

ПЕРШІ ЦЕГЛИНИ ДО ФУНДАМЕНТУ

Неабияк заклопотані нинішнього тижня британці. Й не диво. Спочатку через зниження банківських ставок Німеччиною почав падати курс фунта стерлінгів по відношенню до долара. Згодом надійшла звістка, що Рада Безпеки ООН вирішила збільшити контингент миротворчих сил в Югославії, зокрема, і за рахунок англійських військовослужбовців.

Як тільки дізнався про це відразу після прибуття до Лондона, подумалось: мабуть, не в кращий час прибула сюди, до речі, вперше, офіційна українська делегація на чолі з міністром закордонних справ Анатолієм Зленком. Тим більше, що й зустрічали в аеропорту делегацію скромно, «по-англійськи».

Подальший розвиток подій, втім, розвіяв мої сумніви. Від самого початку до останніх хвилин переговорів українських дипломатів з тамтешніми урядовцями відчувалося: закінчився період, коли нас вивчали, до нас придивлялися... А тепер Лондон зацікавлений встановлювати й розвивати з Україною як з великою європейською державою політичні контакти, взаємовигідне економічне співробітництво.

Потрібне підтвердження? Будь ласка. Протягом візиту Анатолієм Зленком і міністром закордонних справ Великобританії Дугласом Хердом вперше підписано документ політичного характеру між Україною та Сполученим Королівством — Спільну декларацію. В ньому йдеться про прагнення двох країн сприяти швидкому розвитку взаєморозуміння й співробітництва британського і українського народів, про наміри докласти спільно зусиль в галузі роззброєння, встановлення миру в Європі, розвивати двостороннє економічне співробітництво. Визначені й конкретні шляхи втілення цих намірів в життя.

А найголовніше, як на мене, в Декларації те, що сторони погодились зробити все від них залежне, аби невдовзі укласти міждержавний політичний україно-британський Договір. Цей документ, який має бути підписаний на найвищому рівні під час візиту Президента України Леоніда Кравчука на Британські острови, стане фундаментом майбутніх відносин між Сполученим Королівством і Україною.

Поки що однією з перших цеглин до нього, крім згаданої Декларації, став і Меморандум про свободу пересування дипломатів України та Великобританії територіями обох країн, підписаний главами зовнішньополітичних відомств. Між Анатолієм Зленком і Дугласом Хердом також досягнута домовленість не зволікати з укладенням угод про сприяння й захист інвестицій, а також про запобігання подвійного оподаткування. Після цього, безперечно, британські бізнесмени спокійніше почуватимуться в Україні, активніше вкладатимуть гроші в її економіку.

— Ми звикли сприймати Великобританію як традиційно консервативну країну,— сказав мені на закінчення візиту міністр закордонних справ України Анатолій Зленко. — Втім після дводенного перебування тут, у Лондоні, в мене зовсім інші, приємні враження. Численні зустрічі, переговори з нашими британськими партнерами засвідчили: і політичні, й бізнесові кола сприймають Україну як державу, що впевнено зміцнює свою незалежність. Вони висловилися за поглиблення політичних контактів, за плідне економічне співробітництво. А остаточно конкретні напрямки розбудови україно-британських відносин визначаться під час візиту Президента нашої держави Леоніда Кравчука до Великобританії.

Ігор ГРУШКО.
Лондон — Київ.

Актуально

ОСТАННЯ ІНСТАНЦІЯ?

ПРЕЗИДІЯ Меджлісу кримськотатарського народу звернулася до депутатів Верховної Ради України з вимогою повернутися до розгляду ряду проблем. У зверненні констатується, що, незважаючи на створення республіканської комісії Кабінету міністрів України з проблем депортованих народів Криму, ні Верховна Рада, ні уряд України не прийняли нормативних актів, які б створили правову базу для врегулювання всіх проблем. Відсутність політичного розв'язання кримськотатарської проблеми розв'язує руки шовіністичним силам у їхній протидії поверненню та облаштуванню кримських татар, дає змогу країнам компактного проживання татар не брати участі у фінансуванні програми повернення (Узбекистан, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан).

У червні 1991 року у Сімферополі відбувся загальнонаціональний з'їзд кримськотатарського народу — Курултай. На ньому було сформовано єдиний повноважний представницький орган народу — Меджліс.

Певним політичним силам у парламенті України, — говориться у зверненні до депутатів Верховної Ради України, — з подання народних депутатів від Криму вдалося створити хибну думку про Меджліс як паралельну структуру влади в Криму. І блокувати на цій підставі визнання Меджлісу.

Керівники Меджлісу неодноразово зустрічалися з Президентом, Головою Верховної Ради та Прем'єр-міністром України. Під час зустрічей висловлювалося розуміння проблем кримськотатарського народу, але рішення, які приймалися після цих зустрічей, не виконувалися. Так, незважаючи на рішення Верховної Ради України закон про розмежування повноважень між Верховною Радою України та Верховною Радою Криму було розроблено і прийнято без участі кримських татар. Проігнорувала Верховна Рада Криму і Постанову Верховної Ради України, яка доручила їй повернутися до розгляду питання про визнання Меджлісу.

Внаслідок цього вкрай загострилися проблеми, пов'язані з вирішенням практичних питань повернення татар на батьківщину. Засоби масової інформації Криму розгорнули справжню антитатарську кампанію.

Президія Меджлісу, звертаючись до народних депутатів України з проханням прискорити прийняття ряду законодавчих актів, спрямованих на повне відновлення прав кримськотатарського народу, констатує: без цього неможлива стабілізація обстановки у Криму.

Власна інформація «ГУ».

КРИМСЬКІ ТАТАРИ Б'ЮТЬ НА СПОЛОХ

«Становище, що склалося, а також ігнорування владою Криму прав кримських татар (відмова у виділенні земельних ділянок, вилучення кримських татар з процесу приватизації і таке інше) реально підводять до вибуху соціально-політичної ситуації. В цій ситуації Меджліс кримськотатарського народу вважає за потрібне проведення спеціального засідання Кабінету міністрів України за участю представників Меджлісу для розгляду практичних питань повернення й облаштування кримських татар» — так закінчується лист до Прем'єр-міністра України В. Фокіна, підписаний головою Меджлісу М. Джемілєвим. До нього додається заява президії Меджлісу «Про розв'язання питань повернення й облаштування кримських татар у Криму». І коли детальніше ознайомитися з цим документом, то сказане в листі до прем'єра вже не здасться нагнітанням політичних пристрастей. Воно нагадує останній відчайдушний крик-попередження.

Ризикуючи перевантажити матеріал надмірністю цифр, наведу тільки деякі з них. Згідно з офіційною статистикою на травень цього року до Криму повернулися 42 тисячі кримськотатарських сімей (173 тисячі чоловік), а відносно облаштовані з них усього 13 тисяч. Причому серед облаштованих тільки 600 сімей одержали житло, побудоване за рахунок коштів, виділених з держбюджету на ці цілі. Всі інші або придбали притулок власним коштом, або живуть у громадських приміщеннях і гуртожитках, або прописані в родичів. Кримським татарам за станом на 1 травня 1992 року виділено всього 26 тисяч земельних ділянок під забудову, понад 20 тисяч сімей постійного житла не мають узагалі, туляться, де доведеться. Сьогодні на півострові для переселенців побудовано всього одну школу на 640 місць і дитсадок для 160 дітей. Нема жодної національної школи, а відкриті кілька національних класів — під загрозою закриття через брак підручників кримськотатарською мовою. Не мають приміщень для роботи національний театр та інші творчі колективи кримських татар. Працевлаштовано всього 44 тисячі переселенців, інші фактично не мають засобів для існування.

Причину цього явища — розбазарювання коштів, виділених на розв'язання проблем кримських татар, — у заяві теж проілюстровано досить грунтовно. Двісті мільйонів карбованців, що виділили кримським татарам у минулому році, розподілено таким чином: 40 відсотків — на розвиток матеріальної бази різних промислових і будівельних організацій, що, за даними АН України, й так мають вільні потужності для розв'язання проблем переселенців. По 20 відсотків пішло або на будівництво житла, шкіл, інженерних мереж та агропромислового комплексу там, де фактично нема переселенців, або на придбання машин і обладнання для різних установ і організацій, які займуться проблемами кримських татар у майбутньому, або на створення малих підприємств та інші цілі. На думку авторів листа і заяви, така ж доля чекає і на 7 мільярдів карбованців, які Україна виділила кримським татарам у 1992 році.

Я не можу ручатися за достовірність цих фактів — вони на совісті авторів документів. Але навіть якщо половина з них відповідає дійсності, то, згодьтеся, ситуація критична. Особливо з огляду на те, що вже осінь і зима не за горами...

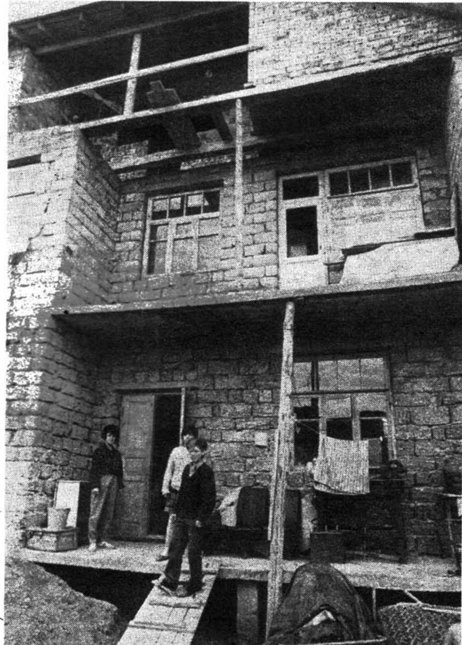
В документах чимало пропозицій і до уряду України, і до Верховної Ради, зокрема до її постійної Комісії, що займається справами депортованих, і до Комітету в справах депортованих народів при уряді Республіки Крим. Тут і розробка в місячний термін згаданим Комітетом за участю Меджлісу й місцевих органів першочергових заходів по забезпеченню повернення й облаштування переселенців (1992—1993 роки) та концепції заходів на наступні 1994—1996 роки. І вимога виділення по 15 тисяч земельних ділянок у цьому та наступному роках. І викуп чи оренда недобудованих об'єктів та приміщень. І реконструкція житлового фонду, який не використовується. І безкоштовне виділення будматеріалів для індивідуальної забудови з розрахунку 32 квадратних метри на сім'ю.

Уряд та парламент України просять провести комплексну перевірку фінансово-господарської діяльності кримського Комітету у справах депортованих народів, розробити «Програму державного повернення й облаштування кримських татар у Криму», компенсувати 70 відсотків витрат на побудову житла, розробити порядок компенсації чи повернення відібраного під час депортації майна тощо. Згодні кримські татари й на те, щоб на добровільній основі з кримськотатарських призовників при Міністерстві оборони України створили військові будчастини для розв'язання проблем переселенців. Запорукою ж виконання цих вимог Меджліс вважає підвищення власного статусу визнання його, як найвищого представницького органу кримських татар.

Звичайно, можна сказати: багато просять. Але, на мій погляд, то акт відчаю: попросимо багато — хоч щось дадуть. Вірніше — повернуть незаконно відібране. Не Україною відібране, але то, певно, доля її така — спокутувати чужі гріхи...

...Два роки тому я бачив над кримськотатарським самобудом, обнесеним колючим дротом, гасло. «Батьківщина або смерть!». Кримські татари вистраждали не таку альтернативу. Не дай, Боже, її нікому...

Володимир СКАЧКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

ВОНИ ПОВЕРТАЮТЬСЯ

Певно, то найтяжче й найрадісніше — пронести любов до Батьківщини, яку відібрали силоміць, а потім повернутися додому через 40 з чимось літ. То справді перемога із сльозами на очах — нове здобуття Вітчизни. Ті, хто пам'ятає її, радіють, бо вже перші кроки по рідній землі — пісня душі і серця. А що чекає на оцих малих на порозі нового дому в Криму? Чи приєднаються вони колись до дідусів у запальному і щасливому танку? Для них це ще попереду...

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ВІДБУЛИСЯ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Як повідомило посольство України в ФРН, у Бонні відбулися українсько-німецькі консультації з широкого кола питань двосторонніх відносин, а також міжнародних проблем, що являють взаємний інтерес. Зокрема, були обговорені питання наступних візитів в Україну канцлера Г. Коля і глави зовнішньополітичного відомства ФРН К. Кінкеля. Сторони приділили особливу увагу проблемам побудови нової Європи, загальноєвропейської безпеки, ходу реалізації міжнародних інструментів у галузі обмеження озброєнь і роззброєння і активізації співробітництва обох країн у цих галузях.

Делегацію України, до складу якої входили працівники посольства України у ФРН, очолював голова національного комітету з питань роззброєння, заступник міністра закордонних справ України Б. Тарасюк. З німецької сторони у консультаціях взяли участь уповноважені уряду з питань обмеження озброєнь і роззброєння І. Холік, а також група експертів. Б. Тарасюк зустрівся з статс-секретарем МЗС ФРН Д. Каструпом. Було досягнуто домовленості провести наступний раунд консультацій у Києві.

КУРС ДОЛАРА ЗРІС

17 вересня відбулися чергові торги Московської міжбанківської валютної біржі (ММВБ), на яких курс долара зріс на півтора рубля і склав 205,5 рубля за долар.

За даними служби інформації ММВБ, обсяг продажу залишився практично на попередньому високому рівні — 49,66 мільйона доларів. Біржові експерти відзначають, що на нинішньому тижні встановлено абсолютний рекорд валютного продажу, сума якого наблизилася до 100 мільйонів доларів. Ці зміни вплинуть на офіційний курс Центральних банків України та Росії в бік підвищення.

Телеграфним рядком зі Львова

ГРОШІ ЗА МІСЦЕ ПІД СОНЦЕМ

Львівський міськвиконком прийняв ухвалу про плату за земельні ділянки для підприємств, які ведуть виробничу і комерційну діяльність. Місто розділено на сім зон, у кожній з них — свої розцінки. Найвищі — у центральній частині — 175 карбованців за квадратний метр.

КАРТОПЛЯ, САМОТНІСТЬ, ЛЮБОВ...

Немічних старих Львова, які не виходять з дому, забезпечено на зиму картоплею та цибулею безкоштовно. Одинокі пенсіонери й інваліди першої групи матимуть змогу отримати ці овочі через магазин. Усі пенсіонери міста отримають разову грошову допомогу. Все це обійдеться міській казні приблизно у 4—4,5 мільйона карбованців.

СТАРЕ, ЯК СВІТ: БАГАЧ — БІДНЯК

Торговий дім «Львів» закупив в американської фірми, яку очолює колишній львів'янин, 12 тисяч пар чудового жіночого взуття, що продаватиметься за купони за цінами нижче базарних. У найгіршому випадку середньостатистична вітчизняна попелюшка зможе зробити обнову, перешовши на триразове харчування: понеділок, середа, п'ятниця.

КОНКУРЕНЦІЯ — ЗАПОРУКА ПРОГРЕСУ

У Дрогобицькому педінституті розпочався перший в Україні експеримент: замість 650 набрали 4200 претендентів на вищу освіту. Гуртожитками і стипендіями забезпечені лише пільговики. Очевидно, до першої сесії «дотягнуть» не всі. Міністерство освіти виділило на проведення експерименту необхідні кошти.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

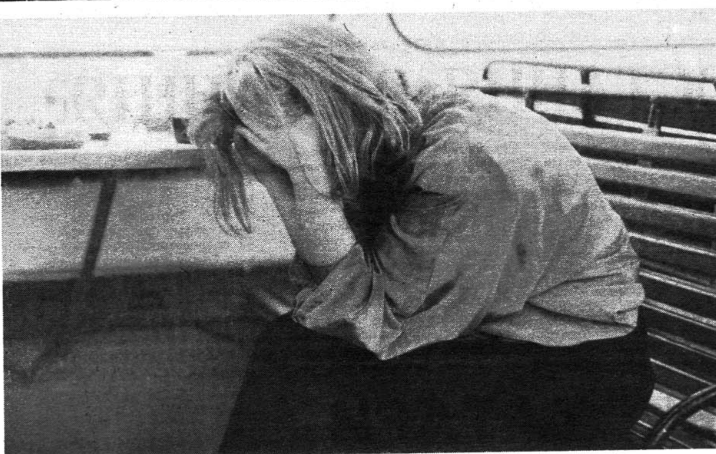
Добра вість

МОЛОДЕЦЬ, МАРС!

Головний приз сезону Великий Ростовський «Дербі» для коней чистокровної верхової породи виграв трирічний жеребець Марс із Онуфріївського конезаводу № 175. Віднині почесна нагорода дістала довічну прописку в Придніпров'ї.

Слід сказати, що змагання на центральному ростовському іподромі були не з легких, адже в скачках брали участь коні з найвідоміших господарств України, Росії, інших держав СНД. Тим почесніший виграш онуфріївського Марса, яким управляв жокей Олександр Шулепов (тренер — Володимир Шаталов).

Анатолій ГОЛОБОРОДЬКО, працівник онуфріївської районної газети «Придніпров'я».
Кіровоградська область.

Кому потрібна людина з дипломом?

Освіта

Радикальні реформи в галузі вищої школи виявилися нібито безплідними і на Луганщині, в регіоні з потужним промисловим потенціалом і величезними потребами висококваліфікованих фахівців. Тому тут дійшли висновку, що підготувати спеціалістів нового типу в існуючих вузах неможливо. Потрібно створити єдиний навчально-науковий центр на зразок західних університетів, який об'єднав би навчальні заклади різного профілю, але на одній солідній сучасній матеріально-технічній базі.

Цю ідею сприйняли всі вузи області. Однак відразу виникло чимало проблем: де розташувати університет, на якій базі, за яким принципом відбирати кадри тощо? Немає єдності в ініціаторів і щодо того, яким бути новому центру освіти і науки — суто технічним чи різнопрофільним. Міністр освіти України Петро Таланчук радить обрати другий варіант.

Сергій СКИБА.
Луганськ.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

БРЕШЕШ, НЕ ВТЕЧЕШ!

Прецедент

Та й навіщо тобі тікати, коли ти молодий, здібний, любиш баскетбол і маєш всі умови для розвитку свого хисту і занять улюбленою справою? У тебе немає проблем, бо є господар, який ці самі проблеми вирішує. Ти підписав з ним контракт — на рік, два чи й сім, в залежності від твоїх здібностей, і знай собі — тренуйся та змагайся. Тож не дивно, що після хронічних недоборів на баскетбол Білоцерківська спортивна школа має цього року майже 200 «понадпланових» учнів. Навчатися тут стає престижно — адже шефи так дбають про своїх підопічних, що годі й казати. Та й волейбольна школа увагою не обділена: шефів має тих самих. Хоча тим шефам, — трьом братам Куришкам, господарям агрофірми «Олександрія», — утримання лише чоловічої баскетбольної команди «влітає» у суму близько трьох мільйонів на рік.

У заможних, як відомо, свої примхи: Іван, Ігор та Володимир прагнуть відродити престиж українського баскетболу, найпопулярнішого у всьому світі виду спорту. Для цього й придбали команду «Олександрія-Рось», тому й забезпечують її всім необхідним. І змагання організовують, запрошуючи до Білої Церкви інші команди. Саме завдяки їх зусиллям вперше у цьому мальовничому місті 15 вересня розпочався республіканський відбірковий турнір чоловічих баскетбольних команд за право грати у першій лізі чемпіонату України з баскетболу серед чоловіків. У турнірі беруть участь десять команд з різних міст нашої держави — від Одеси до Тернополя. Організатори турніру запросили коментатора Юрія Виставкіна, організували трансляцію по місцевому телебаченню (якому, до речі, теж допомагають). Потроху популярність баскетбольних матчів тут зростає. Як розповів президент фірми «Олександрія» Іван Куришко, на перші змагання приходило сто глядачів, потім — двісті, потім... Одним словом, віз зрушився з місця. Підтримка друзів та рідних стін і допомогла, мабуть, гравцям «Олександрії-Рось» (середній вік яких — 18 років) здобути перемогу з рахунком 89:45 над командою Тернопільського інституту народного господарства.

Як відомо, президент федерації баскетболу України Михайло Осипов докладає всіх зусиль, аби досягти тієї ж мети, що й білоцерківські господарі — популяризувати баскетбол в Україні. Гадаю, що це вдасться швидше, коли у кожної команди будуть такі господарі, як у «Олександрії-Рось». І не «продаватимуться» тоді гравці, як це траплялося недавно, у закордонні клуби за принизливу ціну — 150 доларів на місяць.

Отже, турнір розпочався. Кому пощастить, поки що невідомо. Однак, коли й далі у Білій Церкві так опікуватимуться баскетболом, не виключено, що це містечко Київської області незабаром стане столицею цього виду спорту.

...Іван Куришко не любить слова «спонсор»: за його переконанням, спонсор — це той, хто вкладає кошти, аби мати якийсь зиск. Слово «меценат» президенту «Олександрії» більше до душі. І, дійсно, який зиск можна мати з баскетболу чи волейболу, коли навіть на футбол нині майже не ходять? Хіба що — душу потішити, та то категорія нематеріальна...

Катерина ВОРОНЕНКО.

Знак біди

ВПОЛЮВАВ... МИСЛИВЦЯ

Фатальним виявилося полювання для чернігівських браконьєрів. Водій облагропрому В. Герасько надумав піднести сім'ї сюрприз, вполювавши дикого кабана на вівсяному полі, що поблизу села Серединки Чернігівського району. Про те, що лісові звірі полюбляють сюди навідуватися, щоб поласувати половою, довідався і вантажник магазину-складу облспоживспілки В. Іллюшко. Тож і він разом з приятелем В. Левченком тієї ночі зайняв вигідну позицію. Герасько і прийняв їх за кабанів. Його постріл поцілив у самісіньке серце Іллюшка.

Як повідомив Чернігівський міжрайонний природоохоронний прокурор І. Навоненко, таке трапляється мало не кожного відкриття мисливського сезону. На жаль...

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

В. ЧОРНОВІЛ: «...
ПЛАН ПО...

Млявий початок шостої сесії Верховної Ради України, яку так довго чекали, не дав виходу емоціям у залі засідань. Емоції вихлюпнулися поза парламентом. Тому на прес-конференцію співголови НРУ В'ячеслава Чорновола з'явилася мало не сотня журналістів.

Співголова Руху повідомив, по-перше, що у випадку реєстрації ініціативних груп Центральною виборчою комісією з 17 вересня розпочинається кампанія по збору підписів за дострокове припинення повноважень Верховної Ради. Три мільйони голосів треба зібрати протягом трьох місяців.

В. Чорновіл висловив гли...

бокий сум... ціалу Вер... «навіть н... ставити н... тання про... день-два р... перед тим,... мати ріше... або Прем'є... ли депута... Україні». ... гане, як ві... Рівень жит... але в Укр... чно швид... І це, на ... Руху, мож... ціальний ... Коли В... ли, ... в... погл...

Цими днями мешканці молдавського села Магала Новоселицького району зачитуються книгою «Двадцять років Сибіру», що вийшла друком у бухарестському видавництві «Хуманітас». Ні, це не бестселер із заплутаним детективним сюжетом, а гірка сповідь їхньої колишньої односельчанки Ганни Кудли, котру на початку літа 1941 року енкаведисти за облудним звинуваченням заслали з трьома дітьми за далеке Полярне коло.

Жінка пережила всі страхіття сталінсько-берліївських концтаборів, працювала різ...

ДОВ...

норобочо... топромисл... тельних н... лася духо... нестерпн... регти сво...

Потай в... берів Ган... пережите... жечки, я... везти на... людям пор... ті ...

ПАРИЗЬКІ ТАЄМН...

Від...

З півторамісячної наукової поїздки до Парижа повернулася історик Олена Апанович.

Це ім'я добре знайоме читачам «Голосу України». Олена Апанович — авторитетний знавець історії запорозького козацтва, автор багатьох книг. У нашій газеті друкувалася її робота «Козацтво — Збройні Сили України».

— У Франції чимало ко...

зацьких ... на Миха... гадка бу... му. Я д... вій і те... мира Іва... го — ... фундатор... раїни, С... по 1925... працюва... могою ...

НА «ЗОЛОТИ...

Новин...

У вересні мав відбутися Одеський кінофестиваль «Золотий дюк», проте ціла низка суб'єктивних та об'єктивних причин, передусім — фінансових, зашкодили його проведенню. Ідея не загинула зовсім, переконаний міськвиконком, який готовий і нині виступити спонсором фестивалю, але один, звісно, не потягне. Отож, ймовірно, що черговий «Золотий дюк» проведуть наступного травня.

Цієї ж осені розпочав роботу 4-й вільний Одеський кіноринок. До речі, Одеса була одним із перших міст колишнього Союзу, хто запровадив у себе подібну форму бізнесу: закупівлю-продаж вітчизняних та закордонних

фільмів. ... пила Од... Про ... ньому к... лі підпр... товарис... атри, к... ВО «К... репрезе... сію, Са... вію, Бі... редньої ... лі поку... їхали к... жці, мін... жці, кі... дана. В... бірська ... була то... допомо...

НЕХАЙ ДИВЛЯТЬСЯ

Знай наших!

У багатьох селах Хорольського району магазини відчиняються о восьмій ранку. Але в деякі дні працівники торгівлі, як, наприклад, у селі Вишняки, відмикають лише перші двері, а другі залишаються замкненими. Враження таке, що продавці ви...

йшли ... невдова... це віря... Місцев... магази... півторі... шиться... епопеї ... чуть». ... ремств... посидіт... левізор... від пор... магах ... можна ... ридаті...

О... Пол...

…одина з дипломом?

…них університете-
…єднав би навча-
… різного профі-
… одній солідній
…теріально-техніч-

…прийняли всі ву-
…Однак відразу ви-
… проблем: де
… університет, на
… яким принци-

пом відбирати кадри тощо? Немає єдності в ініціаторів і щодо того, яким бути новому центру освіти і науки — суто технічним чи різнопрофільним. Міністр освіти України Петро Таланчук радить обрати другий варіант.

Сергій СКИБА.
Луганськ.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

…НЕ ВТЕЧЕШ!

…нт

… запрошуючи до
… інші команди.
… їх зусиллям
…ому мальовничо-
… вересня розпо-
…бліканський від-
…рнір чоловічих
…х команд за пра-
…першій лізі чем-
…аїни з баскетболу
…ків. У турнірі
… десять команд
… нашої держа-
…Одеси до Терно-
…нізатори турніру
…оментатора Юрія
… організували
…по місцевому те-
…якому, до речі,
…ають). Потроху
… баскетбольних
…зростає. Як роз-
…ент фірми «Олек-
…ан Куришко, на
…ання приходило
…, потім — двісті,
…ним словом, віз
…місця. Підтримка
…дних стін і допо-
…, гравцям «Оле-
…» (середній вік
… років) здобути
…рахунком 89:45
…ою Тернопільс-
…туту народного
…

Як відомо, президент федерації баскетболу України Михайло Осипов докладає всіх зусиль, аби досягти тієї ж мети, що й білоцерківські господарі — популяризувати баскетбол в Україні. Гадаю, що це вдасться швидше, коли у кожної команди будуть такі господарі, як у «Олександрії-Рось». І не «продаватимуться» тоді гравці, як це траплялося недавно, у закордонні клуби за принизливу ціну — 150 доларів на місяць.

Отже, турнір розпочався. Кому пощастить, поки що невідомо. Однак, коли й далі у Білій Церкві так опікуватимуться баскетболом, не виключено, що це містечко Київської області незабаром стане столицею цього виду спорту.

...Іван Куришко не любить слова «спонсор»: за його переконанням, спонсор — це той, хто вкладає кошти, аби мати якийсь зиск. Слово «меценат» президенту «Олександрії» більше до душі. І, дійсно, який зиск можна мати з баскетболу чи волейболу, коли навіть на футбол нині майже не ходять? Хіба що — душу потішити, та то категорія нематеріальна...

Катерина ВОРОНЕНКО.

…ак біди

…ЛИВЦЯ

Про те, що лісо-
…бляють сюди на-
…щоб поласувати
…вдався і вантаж-
…у-складу облспо-
… Іллюшко. Тож
… з приятелем В.
… ночі зайняв
… Герасько і

прийняв їх за кабанів. Його постріл поцілив у самісіньке серце Іллюшка.

Як повідомив Чернігівський природоохоронний міжрайонний прокурор І. Навозенко, таке трапляється мало не кожного відкриття мисливського сезону. На жаль...

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

В. ЧОРНОВІЛ: «НАМ ЗАПРОПОНУВАЛИ ПЛАН ПОГЛИБЛЕННЯ ПРІРВИ...»

Точка зору

Млявий початок шостої сесії Верховної Ради України, яку так довго чекали, не дав виходу емоціям у залі засідань. Емоції вихлюпнулися поза парламентом. Тому на прес-конференцію співголови НРУ В'ячеслава Чорновола з'явилася мало не сотня журналістів.

Співголова Руху повідомив, по-перше, що у випадку реєстрації ініціативних груп Центральною виборчою комісією з 17 вересня розпочинається кампанія по збору підписів за дострокове припинення повноважень Верховної Ради. Три мільйони голосів треба зібрати протягом трьох місяців.

В. Чорновіл висловив глибокий сум з приводу потенціалу Верховної Ради, яка «навіть не спромоглася поставити на голосування питання про відкладення на день-два роботи сесії», щоб перед тим, як починати приймати рішення, «Президент або Прем'єр-міністр пояснили депутатам, що діється в Україні». А діється щось погане, як вважає В. Чорновіл. Рівень життя падає скрізь, але в Україні він падає значно швидше, ніж у сусідів. І це, на думку співголови Руху, може спричинити соціальний вибух.

Коли В. Чорновола спитали, … він думк… …о план погл…ення реф… …в Україні, який запропонував, а потім відкликав на доробку уряд, він заявив, що це був «план поглиблення прірви, у яку завів Україну уряд», що півроку тому уряд уже запропонував план. А план, який очікується 25 вересня, буде черговою спробою уряду прив'язати Верховну Раду до нього і таким чином покласти на неї відповідальність.

Далі співголова Руху повідомив, що, як виявилося, «ми прийняли непогане рішення: за Постановою про прийняття нової Конституції ми фактично розпустили уряд і дали йому змогу попрацювати до того часу, коли Президент запропонує новий склад. На жаль, уряд цього визнавати не хоче».

Нарешті, В. Чорновіл повідомив, що питання про уряд національної згоди демократичними партіями переглянуто, і, оскільки його сьогодні не можна сформувати, вони висунули інше гасло: перехідний уряд реформ. Персональний склад такого уряду Рух може запропонувати після консультацій з «Новою Україною», для цього вистачить трьох днів.

І насстанок співголова Руху повідомив, що Рух приєднується до підготовки політичного страйку, запланованого на 19 жовтня.

Костянтин ПАРИШКУРА.

Долі людські

ДОВГА ДОРОГА ДОДОМУ

Цими днями мешканці молдавського села Магала Новоселицького району зачитуються книгою «Двадцять років Сибіру», що вийшла друком у бухарестському видавництві «Хуманітас». Ні, це не бестселер із заплутаним детективним сюжетом, а гірка сповідь їхньої колишньої односельчанки Ганни Кудли, котру на початку літа 1941 року енкаведисти за облудним звинуваченням заслали з трьома дітьми за далеке Полярне коло.

Жінка пережила всі страхіття сталінсько-берієвських концтаборів, працювала різноробочою на шахтах і нафтопромислах, зазнала смертельних недуг, але не зламалася духом. Мало того, за нестерпних умов зуміла зберегти свої дітей.

Потай від гулагівських церберів Ганна записувала все пережите в «захалявні» книжечки, які їй вдалося вивезти на волю. Досвідчені люди порадили жінці видати ті …си окремок… …ижкою. Проте в місцевих видавництвах, куди вона звернулася, їй натякнули: ще не настав час для таких публікацій.

Тоді Ганна через двоюрідного брата передала рукописи до Бухареста. Там прочитали матеріали й охнули: після належного опрацювання може вийти цікава книга. І як у воду дивилися. На жаль, редагування тривало кілька років, і коли побачив світ сигнальний примірник, Ганни Кудли вже не стало.

Її щоденники — то крик зболеної душі, звернення до живих не втрачати пильності, щоб знову не застогнали мільйони людей під чобітьми тоталітаризму.

Жаль, звичайно, що книга прийшла до нас із чужих манівців. Адже цей цінний історичний документ ми мали у своїх руках. Може, хоч тепер станемо мудрішими й видамо без вагань сповідь буковинської селянки українською мовою.

Василь БАБУХ.
Чернівецька область.

ПАРИЗЬКІ ТАЄМНИЦІ В КИЇВСЬКОМУ ПОРТФЕЛІ

Від…дження

З півторамісячної наукової поїздки до Парижа повернулася історик Олена Апанович.

Це ім'я добре знайоме читачам «Голосу України». Олена Апанович — авторитетний знавець історії запорозького козацтва, автор багатьох книг. У нашій газеті друкувалася її робота «Козацтво — Збройні Сили України».

— У Франції чимало козацьких місць, — каже Олена Михайлівна. — Але поїздка була присвячена іншому. Я давно вивчаю життєвий і творчий шлях Володимира Івановича Вернадського — видатного вченого, фундатора Академії наук України. Свого часу — з 1922 по 1925 рік — він жив і працював у Парижі. З допомогою нашого колишнього співвітчизника Леоніда Плюща я розшукала архів Вернадського. Онук Струве допоміг ознайомитися з рядом цікавих публікацій-спогадів. Я мала змогу бачити документи з пакета, на якому напис: «Відкрити через сто років...» Коротше кажучи, відтепер «паризькі таємниці» життя і діяльності нашого славного вченого у моєму творчому портфелі. Це численні документи, листи, зокрема до французького вченого Леруа, цікаві сюжети з перебування Вернадського у Франції... Це буде книга «Вернадський у Парижі». Ось тільки розрахуюся з боргами по козацтву — і сідаю за книгу. Власне, це теж «запорозька» тема — Володимир Іванович походить із козацького роду.

Анатолій ЯКОВЕНКО.

НА «ЗОЛОТИЙ ДЮК» НЕ ПОЇХАЛИ, АЛЕ...

Новини сезону

У вересні мав відбутися Одеський кінофестиваль «Золотий дюк», проте ціла низка суб'єктивних та об'єктивних причин, передусім — фінансових, зашкодили його проведенню. Ідея не загинула зовсім, переконаний міськвиконком, який готовий і нині виступити спонсором фестивалю, але один, звісно, не потягне. Отож, ймовірно, що черговий «Золотий дюк» проведуть наступного травня.

Цієї ж осені розпочав роботу 4-й вільний Одеський кіноринок. До речі, Одеса була одним із перших міст колишнього Союзу, хто запровадив у себе подібну форму бізнесу: закупівлю-продаж вітчизняних та закордонних фільмів. Ініціатором виступила Одеська кіностудія.

Про свою участь у нинішньому кіноринку заявили малі підприємства, акціонерні товариства, незалежні кінотеатри, кіностудії, кіноцентри, ВО «Кіновідеопрокат», що репрезентували Україну, Росію, Санкт-Петербург, Латвію, Білорусь, країни Середньої Азії. Зокрема, у ролі покупців та продавців приїхали кияни, москвичі, рижани, мінчани, санктпетербуржці, кінобізнесмени з Магадана, Владивостока, Новосибірська, Уссурійська, Джамбула тощо. Сподіваються на допомогу рідних стін одеситі, бо вони є найчисельнішими продавцями. Майже усі місцеві незалежні кіновиробничі об'єднання пропонують свої фільми. Поряд з тим, прикро відмічати відсутність киян — вони виступають лише як покупці.

Робота кіноринку триватиме до 20 вересня і обіцяє бути дуже насиченою. Цього й прагнули організатори — Одеське ВО «Кіновідеопрокат», Одеський кінокомбінат і ТВО «Фестиваль».

Як сказав новий генеральний директор кіноринку, а також генеральний директор Одеського ВО «Кіновідеопрокат» Іван Бодюл, він не може, на жаль, назвати з програми фільм, який би гармонійно поєднував у собі комерційні та художні якості. Більшість представлених картин розважального характеру. Крім одеських — індійські, американські, які купують охоче. Про те, чи кіноринок вдався, говорити ще рано. Але організатори заявили, що сподіваються не стільки на фінансовий бік, скільки на моральний: авторитет Одеси як міста престижного зібрання кінематографістів має підтримуватись.

Галина ВЛАДИМИРСЬКА,
журналіст.
Одеса.

НЕХАЙ ДИВЛЯТЬСЯ

Знай наших!

У багатьох селах Хорольського району магазини відчиняються о восьмій ранку. Але в деякі дні працівники торгівлі, як, наприклад, у селі Вишняки, відмикають лише перші двері, а другі залишають замкненими. Враження таке, що продавці вийшли в нагальній справі й невдовзі повернуться, але в це вірять хіба що приїжджі. Місцеві ж добре знають, що магазини запрацюють через півтори години, коли завершиться чергова серія кіноепопеї «Багаті також плачуть». Правда, односельці не ремствують — самі не проти посидіти в цей час біля телевізорів, тим більше, що від порожніх полиць у сільмагах і катастрофічних цін можна по-справжньому розридатися.

Олександр ІВАНЧУК.
Полтавська область.

НУДИСТ ПІД МУХОЮ

Оказії

Про цю пікантну подію повідомила херсонська газета «Ефір». Випускник СПТУ № 31, житель Цюрупинська Андрій Татарченко несподівано прославився в своєму місті. З двома захмелілими приятелями він влаштував нудистське шоу прямо на пляжі. Роздягнувшись, станцював перед невільними глядачами дикунський танець. До того ж голий «артист» двічі бабахнув із саморобної рушниці.

Працівник Цюрупинського райвідділу внутрішніх справ Юрій Плюшкін швидко впізнав героя: хлопець раніше потрапляв у поле зору правоохоронців у зв'язку з крадіжкою цигарок. Ледве вдалося його одягти, щоб доставити до міліції.

Щоправда, як сповіщає газета, декому шоу Андрія сподобалося...

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсонська область.

Контакт…

ПОД…
З С…

Угорськ…
одержало з…
кого співт…

Коротк…

К…

У Донец…
сти на ст…
цювати за…
го лікаря…
лактичних…
слугове 4…

Донецьк…

Знову, …
«червоні …
йону з не…
Леніна ць…
йону вогн…
приїхали …
ства «засі…
бо вона по…
ли попере…
За фак…
ство.

Черкась…

Г…

Чотири …
рушили у…
Рівненщин…
— Ви …
1941—194…
українськ…
ні Незале…
Червоній…
XX століт…
До цих…
змагань І…

Рівне.

У Жито…
нічного ін…
не лише а…
ну, що по…
філі: фізи…
логічний, …
учні вивча…
вство.

Житоми…

Криміна…

КОН…

Відділ …
розвідки …
по Запорі…
шов на сл…
Вірменії, …
везти з У…
цитні р…
тять золот…
Ділки уні…
го транспо…
далі від п…
вирішили …
ком вій…
авіації, …
Мелітопол…
доставити…
ких війсь…
ди машин…
жні, ось …

…АМ ЗАПРОПОНУВАЛИ …ГЛИБЛЕННЯ ПРІРВИ...»

Точка зору

…приводу потен… …ної Ради, яка …спромоглася по… …голосування пи… …ідкладення на …ти сесії», щоб …починати прий… …я, «Президент …міністр поясни… …, що діється в …діється щось по… …ає В. Чорновіл. …я падає скрізь, …і він падає зна… …ніж у сусідів. …мку співголови …спричинити со… …ух.

…орновола спита… …думк… …оо план …реф… …в Украї… ні, який запропонував, а потім відкликав на доробку уряд, він заявив, що це був «план поглиблення прірви, у яку завів Україну уряд», що півроку тому уряд уже запропонував план. А план, який очікується 25 вересня, буде черговою спробою уряду прив'язати Верховну Раду до нього і таким чином покласти на неї відповідальність.

Далі співголова Руху повідомив, що, як виявилося, «ми прийняли непогане рішення: за Постановою про прийняття нової Конституції ми фактично розпустили уряд і дали йому змогу попрацювати до того часу, коли Президент запропонує новий склад. На жаль, уряд цього визнавати не хоче».

Нарешті, В. Чорновіл повідомив, що питання про уряд національної згоди демократичними партіями переглянуто, і, оскільки його сьогодні не можна сформувати, вони висунули інше гасло: перехідний уряд реформ. Персональний склад такого уряду Рух може запропонувати після консультацій з «Новою Україною», для цього вистачить трьох днів.

І насостанок співголова Руху повідомив, що Рух приєднується до підготовки політичного страйку, запланованого на 19 жовтня.

Костянтин ПАРИШКУРА.

Долі людські

…А ДОРОГА ДОДОМУ

…а шахтах і наф… …зазнала смер… …т, але не злама… …Мало того, за …мов зуміла збе… …ітей.

…улагівських цер… …записувала все …захалявні» кни… …їй вдалося ви… …ию. Досвідчені …ли жін… видати …ремок… …ижкою.

Проте в місцевих видавництвах, куди вона звернулася, їй натякнули: ще не настав час для таких публікацій.

Тоді Ганна через двоюрідного брата передала рукописи до Бухареста. Там прочитали матеріали й охнули: після належного опрацювання може вийти цікава книга. І як у воду дивилися. На жаль, редагування тривало кілька років, і коли побачив світ сигнальний примірник, Ганни Кудли вже не стало.

Її щоденники — то крик зболеної душі, звернення до живих не втрачати пильності, щоб знову не застогнали мільйони людей під чобітьми тоталітаризму.

Жаль, звичайно, що книга прийшла до нас із чужих манівців. Адже цей цінний історичний документ ми мали у своїх руках. Може, хоч тепер станемо мудрішими й видамо без вагань сповідь буковинської селянки українською мовою.

Василь БАБУХ.

Чернівецька область.

…ЦІ В КИЇВСЬКОМУ ПОРТФЕЛІ

…ення…

…ь, — каже Оле… …на. — Але по… …присвячена іншо… …вивчаю життє… …й шлях Володи… …ича Вернадсько… …тного вченого, …кадемії наук Ук… …часу — з 1922 … — він жив і …Парижі. З допо… …го колишнього співвітчизника Леоніда Плюща я розшукала архів Вернадського. Онук Струве допоміг ознайомитися з рядом цікавих публікацій-спогадів. Я мала змогу бачити документи з пакета, на якому напис: «Відкрити через сто років...» Коротше кажучи, відтепер «паризькі таємниці» життя і діяльності нашого славного вченого у моєму творчому портфелі. Це численні документи, листи, зокрема до французького вченого Леруа, цікаві сюжети з перебування Вернадського у Франції... Це буде книга «Вернадський у Парижі». Ось тільки розрахуюся з боргами по козацтву — і сідаю за книгу. Власне, це теж «запорозька» тема — Володимир Іванович походить із козацького роду.

Анатолій ЯКОВЕНКО.

…ДЮК» НЕ ПОЇХАЛИ, АЛЕ...

…езону

…іатором висту… …а кіностудія. …участь у нинiш… …нку заявили ма… …тва, акціонерні …езалежні кіносте… …удії, кіноцентри, …деопрокат», що …али Україну, Ро… …Петербург, Лат… …ь, країни Се… …. Зокрема, у ро… …а продавців при… …москвичі, рижа… …санктпетербур… …несмени з Мага… …востока, Новоси… …урійська, Джам… …Сподіваються на …дних стін одеси…ти, бо вони є найчисельнішими продавцями. Майже усі місцеві незалежні кіновиробничі об'єднання пропонують свої фільми. Поряд з тим, прикро відмічати відсутність киян — вони виступають лише як покупці.

Робота кіноринку триватиме до 20 вересня і обіцяє бути дуже насиченою. Цього й прагнули організатори — Одеське ВО «Кіновідеопрокат», Одеський кінокомбінат і ТВО «Фестиваль».

Як сказав новий генеральний директор кіноринку, а також генеральний директор Одеського ВО «Кіновідеопрокат» Іван Бодюл, він не може, на жаль, назвати з програми фільм, який би гармонійно поєднував у собі комерційні та художні якості. Більшість представлених картин розважального характеру. Крім одеських — індійські, американські, які купують охоче. Про те, чи кіноринок вдався, говорити ще рано. Але організатори заявили, що сподіваються не стільки на фінансовий бік, скільки на моральний: авторитет Одеси як міста престижного зібрання кінематографістів має підтримуватись.

Галина ВЛАДИМИРСЬКА,
журналіст.
Одеса.

…альній справі й …вернуться, але в …ба що приїжджі. …обре знають, що …працюють через …ни, коли завер… …ова серія кіно… …аті також пла… …а, односельці не … — самі не проти …ей час біля те… …тим більше, що … полиць у сіль… …строфічних цін …равжньому роз…

…др ІВАНЧУК.
…а область.

НУДИСТ ПІД МУХОЮ

Оказії

Про цю пікантну подію повідомила херсонська газета «Ефір». Випускник СПТУ № 31, житель Цюрупинська Андрій Татарченко несподівано прославився в своєму місті. З двома захмелілими приятелями він влаштував нудистське шоу прямо на пляжі. Роздягнувшись, станцював перед невільними глядачами дикунський танець. До того ж голий «артист» двічі бабахнув із саморобної рушниці.

Працівник Цюрупинського райвідділу внутрішніх справ Юрій Плюшкін швидко впізнав героя: хлопець раніше потрапляв у поле зору правоохоронців у зв'язку з крадіжкою цигарок. Ледве вдалося його одягти, щоб доставити до міліції.

Щоправда, як сповіщає газета, декому шоу Андрія сподобалося...

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсонська область.

Контакти

ПОДІЛИЛИСЯ З СУСІДАМИ

Угорське місто Ніредьгаза одержало по лінії Європейського співтовариства гуманітарну допомогу. Його жителі вирішили поділитися нею з містом-побратимом Ужгородом. Різні медичні препарати передано обласній клінічній лікарні, а частину їх презентовано мукачівському тубдиспансеру.

Микола ГОРВАТ.
Ужгород.

Коротко

КРОК ДО СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ

У Донецькій лікарні № 5 пішли по шляху, який має вивести на створення служби сімейного лікаря. Тут почали працювати за системою «єдиний педіатр», яка поклала на одного лікаря обов'язки по проведенню усього комплексу профілактичних та лікувальних заходів. Відтепер один лікар обслуговує 400, а не 800 дітей, як було раніше.

Віктор ПАСІЧНИК.
Донецьк.

«ПІВНІ» НАД СКИРТАМИ

Знову, як і минулої осені, на полях області з'явилися «червоні півні»: тільки у колгоспі «Дніпро» Черкаського району з невідомих причин згоріло 4 скирти, у колгоспі імені Леніна цього ж району — 3. У селі Яблунів Канівського району вогнем знищено теж 3 скирти. Але пожежників, які приїхали за викликом селян, керівництво місцевого господарства «заспокоїло» — це не пожежа, солому підпалили самі, бо вона позаторішня і непридатна на корм. Шкода, що забули попередити про цю акцію пожежників.

За фактами пожеж у Черкаському районі ведеться слідство.

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаська область.

ПІШЛИ, ПОПЛИВЛИ, ПОЇХАЛИ

Чотири загони — на велосипедах, човнах та пішки — вирушили у триденний похід по місцях бойових дій УПА на Рівненщині.

— Ви рушаєте по священній волинській землі, де в 1941—1942 роках з утворенням Поліської Січі відродилося українське козацтво, — сказав у напутньому слові на майдані Незалежності міста народний депутат України Василь Червоний. — Зичу вам козацького духу, станьте козаками XX століття.

До цих слів приєднав свої вітання і ветеран визвольних змагань Іван Наливайко.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівне.

У ЛІЦЕЇ — РІДНА МОВА

У Житомирі на базі місцевого філіалу Київського політехнічного інституту відкрили технічний ліцей. Він готуватиме не лише абітурієнтів для вузу, а й кадри для міста і регіону, що постраждав від аварії на ЧАЕС. У ліцеї чотири профілі: фізико-математичний, інженерно-технічний, хіміко-біологічний, економіки і менеджменту. Незалежно від профілю учні вивчатимуть українську мову, літературу та українознавство.

Володимир ЛИЗА.
Житомир.

Кримінальна хроніка

КОНТРРОЗВІДКА НЕ ДРІМАЄ

Відділ військової контррозвідки Управління СБУ по Запорізькій області вийшов на слід «комерсантів» із Вірменії, які збиралися вивезти з України гостродефіцитні радіодеталі, що містять золото, срібло, платину. Ділки уникали пасажирського транспорту, щоб бути подалі від правоохоронців. Тож вирішили скористатися літаком військово-транспортної авіації, який відлітав із Мелітополя до Вірменії, щоб доставити додому українських військовослужбовців. Туди машина вирушала порожні, ось «комерсанти» й зафрахтували її. Та перед самісіньким вильотом на борт літака піднялися працівники СБУ. Їх зацікавив вантаж пасажирів, який ті намагалися вивезти без ліцензій. Мішки з радіодеталями враз виявилися «нічийними». І все ж господаря знайшли швидко — ним був 23-річний вірменин М. Разом із контрабандою його доставлено в органи внутрішніх справ, розпочато слідство. Вартість вантажу за попередніми даними оцінюється в 500 тисяч карбованців.

Олександр МИХАЙЛЮТА.
Запорізька область.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

«Cito!»

ФІРМА «ШЕРІНГ» ПРОПОНУЄ...

те, що вкрай нам необхідне, — ефективний препарат для попередження вагітності. Не секрет, що головним засобом регулювання народжуваності у нас є аборт. На 12 мільйонів жінок України у віці 15—49 років їх припадає понад мільйон на рік. Зростає кількість абортів серед підлітків, а отже, кількість безплідних шлюбів, бо перенесена в ранньому віці операція часто позбавляє дівчину можливості мати дітей. Що вже говорити про захворюваність...

Фірма «Шерінг», відома у світі як виробник препаратів для попередження вагітності, вийшла на український ринок з триквиларом. Днями в офісі фірми відбулася передача партії цього препарату представникам центрів з планування сім'ї кількох областей України. На меті — підтримати громадян, достатки яких не дозволяють купувати в аптеках дорогі контрацептиви. Зокрема підлітків. Та ось складність: як виявити тих, кому вони потрібні? Не через школи ж розповсюджувати. Поки що вирішено — через центри планування сім'ї. Але ж хто з дівчаток наважиться туди звернутися? Так подарунок фірми примусив ще раз ткнутися у глухий кут, у який завело нас лицемірство в стосунках з дітьми.

Бажаючи хоч якось допомогти справі, даємо довідку: у Києві інформацію щодо триквилару можна одержати у благодійному медико-екологічному центрі «Рід» за адресою: вулиця Червоноармійська, 96. Телефон: 269-47-41.

Марина ДЯТЛОВА.

Це ж треба!

ПО САМОГОН... НА ТАНКУ

50 бойових патронів до автомата Калашникова вилучили співробітники Теофіпольського райвідділу внутрішніх справ у одного з учнів Базалійського СПТУ-3. Підліток пояснив, що патрони придбав у селі Козин Білогірського району. Біля сільського клубу він виміняв їх за літр самогону в солдатів, які приїхали на танку.

Надія ПАКУЛЬКО.
Хмельницька область.

Задачки з багатьма невідомими

З 12 ЧЕРВНЯ ВІДПУЩЕНО ЦІНИ НА МОЛОКО ТА МОЛОКОПРОДУКТИ. А З ЛИПНЯ ЗНОВУ І КРУТО ПОДОРОЖЧАЛИ ХЛІБ, ЦУКОР, ОЛІЯ, МАКАРОНИ... АЛЕ ЗВІДКИ ВЗЯТИСЯ ЛІПШОМУ ЖИТТЮ, КОЛИ МАЙЖЕ ПОВСЮДНО НА СЕЛІ СПАД ВИРОБНИЦТВА?

Точка зору

Скажімо, порівняно з 1990-м у 1991 році Тернопільська область недодала 272 тисячі тонн зерна, 227 тисяч тонн картоплі, 43 тисячі тонн овочів, більше як мільйон тонн цукрового буряку, 90 тисяч тонн молока. Більше ніж на 150 тисяч тонн зменшився фуражний фонд. За той же час на 36 тисяч голів зменшилося поголів'я великої рогатої худоби, на 32 тисячі — свиней, на 22 тисячі — овець. Приблизно таке ж становище в сусідніх областях — Хмельницькій і Вінницькій. Ось чому немає масла і молочних продуктів. І поголів'я молочного стада продовжує зменшуватися.

Але не лише спад сільськогосподарського виробництва став причиною наших бід. Адже майже дві третини обсягів промислового виробництва припадають на «оборонку» та важку індустрію. Тепер такої потреби в танках, атомних крейсерах, ракетах, гарматах, радарах немає. Ось чому так відчутна для України заборгованість споживачів за її межами, котрим по інерції продовжують постачати продукцію. Національне господарство держави перебуває в стані фінансового паралічу.

Відомо, що з паралічу є три виходи: залишитися до смерті інвалідом, померти від нерухомості і видужати. Відомо також, що видужання вимагає не лише лікування, а й часу. Але час видужання залежить від лікування. Я вважаю, що, реалістично, вихід з економічного паралічу полягає в максимальному використанні тої сировинної бази, що є в Україні. Приміром, донецького та львівського вугілля, сумської та івано-франківської нафти, криворізьких руд... Однак в першу чергу — продукції агропромислового комплексу. Поміркуйте самі. У 1990 році (іншої статистики немає) Україна вирощувала на душу населення зерна 983 кілограми, а споживала хлібопродуктів — 139. Картоплі вирощувала 322, а споживала — 127. Молока виробляла 472, а споживала — 367 кілограмів... Отже, на експорт «йшло» майже 80 відсотків зерна, 60 відсотків картоплі, 16 відсотків овочів, 10 відсотків — яєць, 22 відсотки молочних продуктів. Тому, на мій погляд, треба чітко сформулювати стратегію розвитку сільського господарства. Українські зерно, м'ясо, молоко, овочі, фрукти повинні стати не лише джерелом забезпечення народу харчами, а й тою валютою, що нею Україна розраховуватиметься за матеріальні, товарні, технологічні ресурси інших країн, які вона купуватиме.

Я часто себе запитую: «Чому від колгоспної корови в середньому надоюють по дві-три тисячі кілограмів на рік, а від «дядькової» — 3,5—4,5 тисячі». Колгоспна корова, як правило, — нічийна. До неї ставляться як до одиниці виміру. Годують її чим завгодно, тільки не тим, що сприяє збільшенню надоїв та ваги. Причина одна — немає економічної відповідальності та зацікавленості знизу до гори за кінцеві результати. Стара система продовжує діяти!

Герберт ГЕЛЛЕР,
економіст.
Тернопіль.

Приватизація: думка сільського керівника

Незабаром в Україні розпочнеться приватизація державних підприємств. У першу чергу — малих і середніх, до яких належать і ті, що переробляють сільськогосподарську продукцію, тобто м'ясокомбінати, цукро-, молоко- і сирзаводи, льонопереробні підприємства тощо. Вони є виробниками готової продукції, тут формуються ціни і, головне, левова частка прибутків залишається колективам підприємств переробної промисловості.

НЕ ЗАЛИШИТИСЯ В ОШУКАНИХ

ОСНОВНІ ж виробники сільськогосподарської продукції — колгоспи, радгоспи, фермерські господарства — прибуток одержують мізерний, тому що продають сировину, напівфабрикати. А коли так, то вони змушені звертатися з простягнутою рукою до держави. Нині, завдяки щедрості Кабінету міністрів, колгоспи й радгоспи якось ще зводять кінці з кінцями. Але чи «сипатимуться» дотації й надалі? Навряд. Отже, треба думати, як виходити зі скрути самотужки.

Якщо переробні підприємства приватизуватимуться їх трудовими колективами, то вони стануть монополістами і, приймаючи продукцію, диктуватимуть виробникам рівень закупівельних цін. І може статися так, що колгоспи, радгоспи та фермерські господарства не будуть зацікавлені нарощувати виробництво, в першу чергу продуктів тваринництва та овочів. Навпаки, їх продаж в державні ресурси може різко скоротитися.

Щоб цього не сталося, переробні підприємства мають бути приватизовані й виробниками сільгосппродукції, щоб частина прибутку перепадала і їм.

Практично це можна зробити так. Скажімо, на молокопереробне підприємство здають продукцію 40 господарств. Вартість основних фондів молокозаводу, приміром, 20 мільйонів. Щоб зацікавити колектив підприємства, акції на десять відсотків основних фондів (у нашому випадку на два мільйони карбованців) можна продати йому. Решту акцій на 18 мільйонів карбованців продати сорока господарствам залежно від частки проданого кожним з них за рік молока базисної жирності. На тонну його в даному разі припадатиме акцій на 300 карбованців. Тобто, якщо господарство продало за рік дві тисячі тонн молока, то воно має право купити акцій на 600 тисяч карбованців.

Так само можна приватизувати і м'ясо- та цукропереробні підприємства, плодоовочеві комбінати. Слід лишень мати на увазі, що право на участь у приватизації треба надавати тільки тим господарствам, які продають даному підприємству свою продукцію.

Можна, мабуть, сперечатися, чи не забагато (а, може, замало?) акцій «відпускають» у нашому випадку колективу переробного підприємства. Але ж тут, як кажуть, можливі варіанти. Можна взяти загальну кількість працівників у сорока господарствах (лише в молочному скотарстві) і кількість працівників на молокозаводі. І який відсоток складатимуть у цій загальній кількості останні, такий відсоток і виділити їм акцій. Можна, напевне, вирішити якось інакше. Тут слово за економістами.

Виробники сільгосппродукції і переробники, на мою думку, мають увійти до спільних асоціацій чи акціонерних товариств. Лише за такої умови прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції буде поділений справедливо і селянин не почуватиметься ошуканим. Жодні земельні реформи не підуть, поки й селянин не відчує себе господарем.

Микола ЗІНЧУК,
директор дослідного господарства «Тучинське».
Рівненська область.

Жнива-92

НА БОГА НАДІЙСЯ...

У зверненні Полтавської і Кременчуцької міських Рад народних депутатів до хліборобів області є, зокрема, і такі рядки: «...знову ми думками про хліб наш насущний. У християнській молитві мовиться: «Дасть нам Бог». Ми ж сподіваємося і на вас, дорогі хлібороби...»

Тривоги міста небезпідставні. Зерна продано 605 тисяч тонн, тобто 55 відсотків обсягу держзамовлення. А в господарствах Новосанжарського, Машівського, Кобеляцького, Полтавського районів цей показник не перевищує 43—45 відсотків. Недорід — лише одна із причин, що затягують хлібозаготівлю.

Переважна більшість господарств «притримують» збіжжя, а це вже сьогодні вибиває з ритму харчову промисловість. Як наслідок — у Полтаві минулого тижня почалися перебої в торгівлі хлібом. А чим це загрожує, ми вже проходили в історії не такій вже і далекій.

Отож вихід один — виконати державне замовлення, бо на Бога надійся, а попереду зима.

Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

Чорнобиль

«ГОСПОДАРСТВО МІСТЕРА КАШПУРА»

На восьмому кілометрі траси Чорнобиль — Овруч, ліворуч від шосе, у полі, серед високих трав розташоване невеличке «похідне» містечко. Штабний вагончик, дерев'яні споруди, дизель на автомобільному ходу, хитромудре приладдя, яке вужами-кабелями зв'язане зі «штабом». На головному вагончику — велика вивіска, яка колись красувалася на сільській автобусній зупинці, — «Запілля». У вузьких колах науковців цей табір так і називають — «Запілля».

У США, Англії, Франції, Іспанії, Німеччині цю точку на географічній карті Чорнобильської зони називають інакше — «господарство містера Кашпура». За прізвищем керівника наукової експедиції Інституту радіоекології УААН Володимира Кашпура. Парадокс: про цю експедицію, дослідження українських науковців, результати їхньої роботи добре знають у радіаційних центрах розвинутих країн і майже нічого — у нас.

«Господарство містера Кашпура» — польова науково-дослідна постійно діюча комплексна експедиція Інституту радіоекології. Хто такий Кашпур? Володя Кашпур, радіофізик за фахом, — начальник експедиції. У зоні — з травня 1987 року.

Перше завдання, яке поставили перед Кашпуром і його людьми, — дослідити ефективність пилеподавлення за допомогою латекса-полімеру, який розпиляли з вертольотів. Молоді дослідники досить швидко довели, що ефективність цього методу — майже нульова.

Відтоді група В. Кашпура повністю переключилася на аерозольні дослідження повітря. Адже саме вторинне забруднення повітря радіоактивним пилом (інгаляційний шлях і внутрішнє опромінення) внаслідок споживання забруднених продуктів і є найбільш небезпечними для людини. Інакше кажучи, група досліджує, як господарська діяльність може сприяти перенесенню радіоактивності із забруднених ділянок на чисті.

— За період з 1987 року у нас накопичився унікальний матеріал, — каже директор інституту, доктор фізико-математичних наук, один із провідних учених світу в галузі перенесення аерозолів в атмосфері Євген Гарнер. — Ми вели безперервний моніторинг — щоденний контроль — повітря Чорнобильської зони. Досліджували, які частинки піднімаються у повітря, як багато, завдяки яким чинникам, як далеко переносяться. Окрім цього, в нашому архіві дані моніторингу водної поверхні зони, міграція радіонуклідів у грунті тощо. На основі одержаних даних ми виробили відповідні агротехнічні рекомендації для працівників сільського господарства.

— Євгене Костянтиновичу, а чому для експедиції вибрали саме це поле?

— Чорнобильську зону умовно можна поділити на лісову — до 35 відсотків і відкриту (луги, пасовиська) — до 45 відсотків. Ліс нагромаджує в собі радіоактивність, тобто виконує роль гребінця, а нас цікавить відкритий простір. Оце колишнє пшеничне поле — найбільша відкрита ділянка в зоні. До того ж на Київ улітку найчастіше дмуть північні вітри. А це поле — саме по курсу північних вітрів. Отже, ми аерозольний форпост нашої столиці.

Серед іноземців інтерес до українських дослідників першими виявили американці — Ліверморська національна лабораторія. Американський полігон ядерних досліджень, розташований у пустелі Невада. У них добре розроблена модель аерозольного розповсюдження радіоелементів за умов пустелі. А тепер з розвитком атомної енергетики у США будуються станції і в зонах, подібних до наших. Тому перед заокеанськими дослідниками постала проблема знати стан справ і в зонах, де є ліси, пасовиська, луги тощо. Тож для чого винаходити велосипед, коли українські вчені вже напрацювали унікальний матеріал і розробили методики?

Англійці, німці, італійці, шведи, французи, фінни зацікавилися тому, що внаслідок чорнобильської катастрофи території країн також зазнали забруднення. В Іспанії своя проблема. Чорнобильське лихо туди не дійшло, але свого часу там на узбережжі трапилася аварія — впала американська ядерна бомба.

Спеціалісти Інституту радіоекології планують відкрити пункти спостереження, аналогічні експедиції В. Кашпура, у Полтавській області, на Закарпатті, у Криму. Особливий інтерес до Донбасу, Рівненської області.

Ночувати я залишився у Чорнобилі: дня для розмови з В. Кашпуром мені не вистачило.

Живуть радіоекологи у звичайному житловому будинку по вулиці Кірова, 38-А, в кількох квартирах. Як гостя мене поселили у «гостьовій», 21-й квартирі. Хоч як натомився, але довго не міг заснути. Було таке відчуття, що от-от зайдуть люди, які тут жили до аварії...

Леонід БРОВЧЕНКО.

На фото: чорнобильське повітря досліджують французькі вчені.

ПРАВО ЗНАТИ

Від проекту — до закону

ПРОЕКТ Закону України «Про охорону здоров'я населення» містить окрему статтю про права громадян на одержання екологічної та медичної інформації. Вона гласить, що громадяни України мають право на отримання від державних органів, підприємств, установ та організацій безпосередньо і через засоби масової інформації або інші засоби повних і достовірних даних про стан навколишнього середовища і рівень захворюваності населення, умови праці, побуту, відпочинку, результати проведення гігієнічних та інших спеціальних експертиз. Громадяни мають право також на інформацію про плани і рішення, виконання яких може вплинути на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, про порядок і заходи захисту здоров'я в разі виникнення екстремальних ситуацій, діяльність національної служби здоров'я.

Проблема правового забезпечення доступу громадян до екологічної інформації без перебільшення може бути віднесена до числа найважливіших. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, ратифікований Україною як такий, що є відповідно до Закону України від 10 грудня 1991 року «Про дію міжнародних договорів на території України» частиною національного законодавства, гласить: кожна людина має право на вільне висловлення своєї думки. Це право включає свободу шукати, одержувати й розповсюджувати всіляку інформацію та ідеї, незалежно від державних кордонів усно, письмово або через пресу чи художні форми вираження або іншими способами на власний вибір (п. 2 ст. 19). Ця норма є загальною правовою основою права громадян України на отримання будь-якої, зокрема й екологічної та медичної інформації. Таким чином перед внутрішнім галузевим законодавством України стоїть завдання юридичного забезпечення гарантій реалізації такого права громадян.

Якісь кроки в екологічному законодавстві, зокрема в Законі УРСР «Про охорону навколишнього природного середовища», та іншому галузевому законодавстві в цьому напрямі вже зроблені, але досі відсутні юридичні гарантії права на отримання екологічно значимої інформації від державних органів та юридичних осіб. Не забезпечить його і майбутній Закон України «Про охорону здоров'я населення», якщо коментована стаття 10 залишиться в попередній редакції. Насамперед, вважаємо, що в статті має бути прямо обумовлено право громадян на оскарження в суд відмови в наданні інформації. Саме суд, на наш погляд, мусить визначити, чи має громадянин реальний або потенційний інтерес в отриманні екологічно значимої інформації. Було б помилкою зобов'язувати підприємства за власний рахунок забезпечувати екологічною та медичною інформацією просто допитливих громадян. У такій ситуації, побачивши з вікна поїзда заводський димар, можна буде вимагати від власника заводу докладної інформації про викиди. Навряд чи це економічно доцільно й політично виправдано. Однак немає сумнівів, що будь-який громадянин, який проживає поблизу такого заводу чи має, наприклад, неподалік дачну ділянку, має гарантоване право на значиму інформацію про викиди та їх вплив на здоров'я людини.

Важливо також забезпечити можливість за рішенням суду зобов'язати винних службових та фізичних осіб відшкодувати з власної кишені збитки (матеріальні й моральні), заподіяні здоров'ю громадян приховуванням або поданням брехливої екологічної інформації. Цілком зрозуміло, що сама загроза такого відшкодування збитків стимулюватиме надання відповідальними особами своєчасної і достовірної інформації. У тих же випадках, коли таке відшкодування неможливе, в інтересах позивача суд повинен мати можливість ухвалити відшкодування збитків за рахунок відповідних юридичних осіб або державних органів. Як відомо, саме відсутність достатньої правової бази для стягнення збитків, заподіяних приховуванням інформації про аварію на Чорнобилі, до прийняття спеціального законодавства з цього приводу практично паралізувала можливість відшкодування збитків тим, хто постраждав від аварії.

Крім цього, необхідно, на наш погляд, істотно розширити перелік видів екологічної інформації, яку належить надавати на вимогу громадян. За межами правового регулювання залишається доступ [illegible] видів екологічної інформації, оскільки вона перебуватиме в розпорядженні лише державних органів. [illegible] вання частини першої статті дає змогу віднести визначення «державні» до підприємств та організацій. Між тим, з урахуванням приватизації, що насувається, дедалі більше екологічно значимої інформації накопичуватиметься в руках приватних підприємств та компаній. Важливо забезпечити можливість прямого й вільного доступу громадян саме до неї, бо вплив приватних господарських утворень на навколишнє природне середовище і здоров'я населення і далі зростатиме.

Необхідно закріпити право громадян на інформацію про використання у виробництві того чи іншого підприємства (незалежно від форм власності, на яких воно основане) хімічних речовин, матеріалів і технологічних процесів, а також їхній вплив на здоров'я робітників і громадян, які проживають на прилеглих до підприємства територіях. Розпливчасте формулювання в статті 10 проекту Закону «Про охорону здоров'я населення» з приводу інформації «про умови праці...» не дає громадянам реальних підстав вимагати названі відомості у власників підприємств та уповноважених ними органів.

До речі, саме закріплення такого права громадян в екологічному законодавстві деяких країн, наприклад США, яке одержало назву «право знати», стимулювало зменшення негативного впливу на здоров'я працівників компаній і громадян, які проживають у районах викидів та скидів підприємств. Психологічний ефект необхідності надання приватними компаніями своїм працівникам і місцевій громадськості такої екологічної інформації, на думку американських учених, несподівано виявився більш вагомим засобом зниження несприятливого впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я населення, ніж встановлення суворих норм відповідальності.

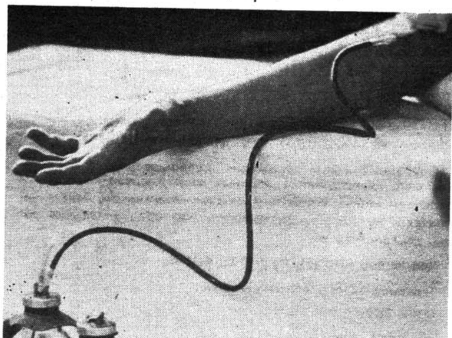
Таким чином пропонуємо перелік видів екологічної та медичної інформації у частині першій статті доповнити таким текстом: «про використання у виробництві хімічних речовин, матеріалів, технологічних процесів та їх вплив на здоров'я працівників; про місця викидів стоків підприємств; про обсяг та характеристики викидів в атмосферне повітря та викидів у водні об'єкти речовин, що забруднюють, рівень шуму, електромагнітного й радіоактивного опромінення; про вплив на здоров'я населення використовуваних підприємствами технологій, а також іншої інформації».

Після переліку видів інформації, на наш погляд, необхідно доповнити статтю двома спеціальними частинами такого змісту: «Відмова в наданні на вимогу зацікавлених громадян екологічної та медичної інформації може бути оскаржена в суді. Збитки, заподіяні здоров'ю громадян приховуванням або наданням неправдивої екологічної та медичної інформації, мають відшкодувати в повному обсязі винні в приховуванні або наданні неправдивої інформації службові, фізичні чи юридичні особи, або державні органи. Розмір відшкодування збитків визначається судом».

Тетяна ЗАХАРЧЕНКО, кандидат юридичних наук, доцент кафедри екологічного права Української юридичної академії,

Софія СЛОБОДЯНИК, головний спеціаліст-еколог відділу територіальних робіт Харківського ПромбудНДІпроекту.

Скільки коштує кров?

За сто грамів платять 65 карбованців. Смішно, чи не так? Адже за ці карбованці не відновиш втраченого. Ось і не йдуть клінік, у донори. І не вистачає крові у хірургічних відділеннях клінік, у пологових будинках...

Не отримуючи самі зарплату своєчасно, медики однак не розуміють, як так можна ставитися до донорів. Адже від кількості і якості крові, що вони здають, часто залежить чиєсь життя. Які карбованці переважать його? Але ж переважують. І не допомагають ні благання, ні забастовки. Так і хочеться запитати у людей, які творять закони: невже не страшно їм опинитися у ситуації, у якій опиняються сьогодні тисячі громадян, котрі не мають можливості дістати крові для своїх рідних та близьких? Чи впевнені, що для їхніх рідних і близьких знайдуться і кров, і її препарати?

«Попрацюйте рукою, — говорить медсестра. — А тепер затисніть кулак. Готово...» І побіг по трубці теплий струмочок. А що, як останній?

Фото Укрінформ.

Благодійниця — «Софія Київська»

На тихій околиці Білої Церкви, у старовинному, але добре відремонтованому і доглянутому особняку, в оточенні фруктового саду, ще з двадцятих років розмістився дитячий будинок. За цей немалий час різні були його мешканці, різна доля збирала під його надійний дах малюків та підлітків. А нині тут, мабуть, найбільш знедолені: діти фізично неповноцінні з народження. Офіційно це помешкання називається Будинком дитини. І хоча це «казенний дім», тут по-домашньому чисто і затишно: на підлозі — килими, на тумбочках і ліжках — вишивка, мереживо, аплікації. Усе це справа рук колективу, який ось уже близько двох десятків років очолює досвідчений педагог, добросердна людина Марія Григорівна Клошнина. Нині в Будинку дитини виховується близько 40 дітей.

Днями сюди завітали шефи — благодійники з Києва, представники недавно створеної фірми «Софія Київська».

Цього разу до Білоцерківського будинку дитини фірма привезла екологічно чисте дитяче харчування на 100 тисяч карбованців. А перед тим перерахувала 100 тисяч. За сучасного загального фінансового становища виділити такі суми, зрозуміло, непросто. На запитання про характер діяльності фірми, її фінансові прибутки генеральний директор Віктор Привалов сказав:

— Не заведено дуже поширюватися про діяльність виробничих чи комерційних фірм або підприємств. Проте ми із своєї діяльності не робимо секретів. Вся вона на поверхні. В основному — це справи видавничі. Діють виробничі структури, створюємо і нові. Зрозуміло, не обходимо й законну комерційну діяльність. Словом, ми нічим особливим не відрізняємося від фірм, подібних до нашої, малих підприємств тощо. Треба хотіти знайти кошти на благодійництво — і вони знайдуться. А це можна зробити лише з прибутків. На жаль, не кожен хоче з ними розлучатися «за спасибі». Але наш колектив вважає: добре діло обов'язково обернеться добром.

Від березня до серпня цього року наша фірма переказала 200 тисяч карбованців на реставраційні роботи у заповіднику Софійський собор у Києві. До речі, цей всесвітньовідомий історико-архітектурний пам'ятник нині у жахливому матеріальному становищі. Фірма «Софія Київська» буде постійно опікуватися його клопотами і потребами. 300 тисяч ми передали Вишгородському ВВС на завершення будівництва спортивного комплексу. Нещодавно переказали 15 тисяч карбованців Київському суворовському училищу. Погодьтесь: понад 700 тисяч карбованців на благодійницькі цілі — сума не мала...

І надалі розгортатимемо свою благодійницьку діяльність. Так, виступаємо співзасновником солідного міжнародного культурно-просвітницького журналу. Зрозуміло, як на сьогодні, журнал прибутків великих не дасть, але, гадаю, буде корисний для розвитку нашої духовності. Є й інші плани та наміри. Для нас дуже обнадійливе інтерв'ю Прем'єр-міністра Вітольда Фокіна, в якому він повідомив про можливе законодавче сприяння виробничим структурам шляхом раціональнішого оподаткування. Хочеться сподіватися: наші законодавці нарешті зрозуміють, що все ми робимо не для космосу, а для нашої суверенної України. Стане нам легше і краще працювати — більше буде користі всім.

Анатолій АНДРІЙКО.

Футбол

У «Динамо» — шанс, у «Таврії»?..

«Динамо» (Київ, Україна) — «Рапід» (Відень, Австрія). 1:0 (0:0). Перший матч 1/32 розіграшу Кубка УЕФА. Республіканський стадіон. 16 вересня. 18000 глядачів. Судді А. -М. Наваретє, С. -А. Хіменес, Х. -Л. Ньєто (усі — Іспанія).

«Динамо»: Мартінкенас, Лужний (Зуєнко, 82), Цвейба, Дем'яненко, Шматоваленко, Шкапенко, Яковенко, Леоненко, Панкратьєв, Анненков, Мінтенко (Ковалець, 46).

«Рапід»: Консел, Пуза, Реш, Пойгер, Шеттель, Близнець, Вебер, Метлицький, Мандреко, Родакс, Ф'єртофт.

Гол: Яковенко (46). Попереджено Шеттеля і Вебера.

Як і очікувалося, гості запропонували динамівцям в'язку гру. Через це киянам ніяк не вдавалося розправити плечі. А до середини тайму й поготів «Рапід» більше володів ініціативою. На 25-й хвилині в повітрі, як кажуть, запахло смаженим. Віденці провели масовану атаку. Перший удар Реша парирував Мартінкенас, який добре провів цей поєдинок, повторний — Ф'єртофта — на щастя для господарів був неточним.

Але поступово динамівці все ж пристосувалися до гри незручного суперника. Хоча, повторюю, це не було великою перевагою. «Рапід» продовжував діяти з гідністю. Однак пропустити гол йому все ж довелося. Лише 22 секунди знадобилося українським футболістам після перерви для проведення атаки правим флангом, яка й завершилася успіхом. Яковенко, перебуваючи у вирі подій у штрафному, мав час для обробки м'яча. А потім знаний майстер ефектно пробив у протилежний від воротаря кут.

Чудовий момент встановити рівновагу гості отримали на 70-й хвилині, коли Пуза вийшов сам на сам з Мартінкенасом. Однак, як ви вже зрозуміли, то був вечір київського воротаря.

— Гра мені сподобалася, — сказав після зустрічі головний тренер австрійців Густл Штарек. — Ми практично виконали план на гру. Ось тільки шкода, що пропустили гол. Хоча результат для нас цілком задовільний. У Відні все почнеться практично спочатку. «Рапід» і «Динамо» мають, як на мене, однакові шанси продовжити виступи в цьому турнірі. Все стане ясно після матчу-відповіді.

У цілком доброму гуморі був і головний тренер киян Анатолій Пузач:

— В єврокубках легких суперників і матчів не буває. «Рапід» мені сподобався. Потужна, швидка дисциплінована команда. Але це не «Барселона», не «Бенфіка». У цьому випадку дещо легше. До Відня через два тижні ми вирушали б у значно кращому настрої, якби арбітр київської гри призначив два явних, як на мене, пенальті у ворота гостей...

«Сіон» (Швейцарія) — «Таврія» (Сімферополь, Україна). 4:1 (2:0). Перший матч 1/16 фіналу розіграшу Кубка чемпіонів. Голи забили: Хоттігер (17), Туліо (34, 72), Ассіс (77) — у господарів; Шевченко (83, з пенальті) — у гостей.

Повідомлення зі Швейцарії, зрозуміло, радості не принесло. З тієї куцої інформації, яку маємо про цей матч, можна зробити висновок, що новачкові змагань довелося непереливки. Перевага досвідченіших суперників над українським клубом була незаперечною. Хоча, як кажуть, останньою вмирає надія. А вона ледь-ледь підтримується тим голом, що Сергій Шевченко забив з пенальті під завісу поєдинку.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Фрагмент матчу «Динамо» — «Рапід».

Фото Миколи БОЧКА.

• • •

Кубок чемпіонів. «Вікінгур» (Рейк'явік, Ісландія) — ЦСКА (Москва, Росія) — 0:1. Гол: Корсаков (70).

«Лех» (Познань, Польща) — «Сконото» (Рига, Латвія) — 2:0. Голи: Тжечак (26), Подброжни (41).

Кубок кубків. «Спартак» (Москва, Росія) — «Авенір» (Бегген, Люксембург) — 0:0.

Кубок УЕФА. «Динамо» (Москва, Росія) — «Русенборг» (Тронхейм, Норвегія) — 5:1. Голи: у господарів — Скляров (34, 62), Тимофєєв (46), Симутенков (57), Тетрадзе (68); у гостей — Локен (75).

«Манчестер Юнайтед» (Англія) — «Торпедо» (Москва, Росія) — 0:0.

«Славія» (Прага, Чехо-Словаччина) — «Харт ов Мідлотіан» (Шотландія) — 1:0. Гол: Татарчук (85).

ВОНИ ВИХОДЯТЬ НА ПОЛЕ

«Чорноморець» (Одеса)
Начальник команди Плоскина Володимир. **Головний тренер** Прокопенко Віктор. **Тренер** Альтман Семен.

Воротарі: Суслов Олег (1969), Немодрук Євген (1972). **Захисники:** Никифоров Юрій (1970), Букель Юрій (1971), Парфенов Дмитро (1974), Процюк Сергій (1963, з «Тілігулу», Тирасполь). **Півзахисники:** Кулик Костянтин (1970, з «Нефтчі», Баку), Сак Юрій (1967), Цимбалар Ілля (1969), Кошелюк Олег (1969), Лозовський Андрій (1973), Романчук Руслан (1974), Яблонський Віктор (1970). **Нападаючі:** Мочуляк Олег (1974), Гусев Сергій (1967), Лебідь Володимир (1973, з «Кристалу», Херсон).

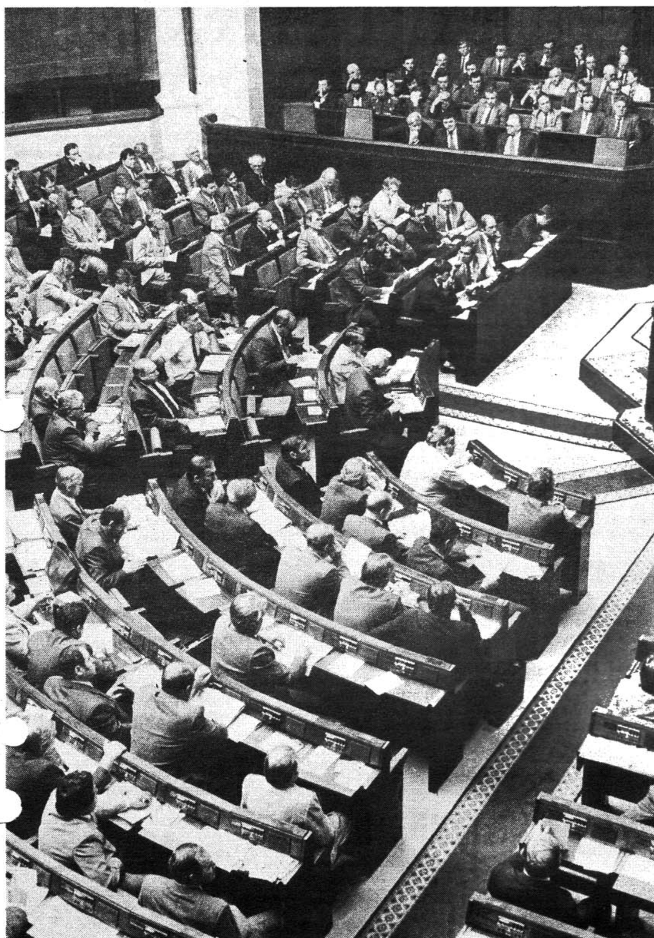
«Карпати» (Львів)
Начальник команди Кобрин Богдан. **Головний тренер** Маркевич Мирон. **Тренери** Дячук-Ставицький Юрій, Журавчак Володимир.

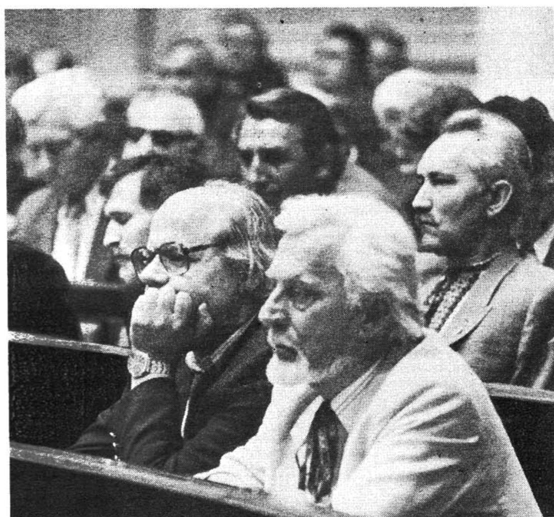
Воротарі: Стронціцький Богдан (1968, зі «Скали», Стрий), Чабан Сергій (1960). **Захисники:** Бенько Олег (1969), Мокрицький Юрій (1970), Сич Микола (1971), Романишин Сергій (1975, зі «Скали», Стрий), Бойчишин Олег (1973), Чижевський Олександр (1971), Деркач Роман (1965). **Півзахисники:** Леськів Василь (1963), Різник Володимир (1966), Ковалюк Володимир (1972), Топчієв Дмитро (1966, з «Волині», Луцьк), Толочко Роман (1968), Мазур Дмитро (1967). **Нападаючі:** Покладок Андрій (1971, зі «Скали», Стрий), Забранський Руслан (1971), Козак Ярослав (1967), Гусін Андрій (1972, з «Газовика», Комарне).

Шахи

Фішер знову переміг

Дев'ята партія шахового матчу між Робертом Фішером (США) і Борисом Спаським (Франція) завершилася перемогою американського гросмейстера, який грав білими, на 21-му ходу. Він веде перед у матчі — 4:2 (при трьох нічиїх, які не враховуються).

ОДІССЕЙ ПОЇХАВ, МЕНТОРИ ЗАЛИШИЛИСЬ

Тільки послухавши довгі дебати нашого доблесного парламенту, можна відчути всю глибину страждань грецької громадянки Пенелопи та її домочадців, залишених Одіссеєм під опіку найближчого друга Ментора. Від того часу вільна гречанка щодня отримувала істину останньої інстанції з одних лише уст.

Схоже, що залишений Одіссеєм-Президентом парламент чітко засвоїв метод древньогрецького опікуна: чи не кожен другий депутат виголошує свою точку зору на ту чи іншу проблему як безальтернативну. Менторський тон ораторів виплескується із сесійного залу в кожний український дім, приносячи замість відповіді на запитання як жити далі, самі лише повчання.

Та домочадцям ці повчання вже так набридли. Ними не наїсися і в них не одягнешся. Не вкриєшся, щоб зігрітися, від тієї економічної безвиході, яка чекає змарнілий народ завтра. Досить йому дороговказів, досить гасел.

Тому й зустрічають шосту сесію парламенту не вдома, а під стінами сесійного залу. Тому й кличуть своїх обранців — підійдіть до нас, подивіться на своїх виборців, допоможіть вижити, але не порадою, а ділом. І не забувайте древньогрецьку легенду, пам'ятайте, що войовнича Афіна Паллада завжди з'являлася Одіссеєві в образі Ментора.

Андрій БОЄЧКО.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Експрес-інформація

РІШУЧИЙ ПРОТЕСТ

керівництву Росії з приводу публічної образи румунського національного прапора висловило МЗС Румунії. Йдеться про інтерв'ю командуючого 14-ою російською армією Лебедя телекомпанії Останкіно, де він назвав румунський «триколор» фашистським. Представник зовнішньополітичного відомства цієї країни Кебелеу висловив здивування: чому російські власті не покладуть край кампанії очорнення Румунії і Молдови з боку своїх офіційних представників. Глава МЗС Румунії Нестасе висловив у цьому зв'язку протест послу Росії в Бухаресті Богданову.

ЗБИРАЮТЬ КАДРИ

Залишається тривожною ситуація в Грузії. Група представників ООН, яка прибула до Абхазії з миротворчою місією вчора зустрілася в Гудауті з главою абхазького парламенту Ардзінбою.

Тим часом головне управління кадрів Міністерства оборони Грузії виступило з заявою, в якій закликало «грузинських офіцерів, відряджених із збройних сил колишнього Союзу в розпорядження Міністерства оборони республік», терміново з'явитися до штаб-квартири цього відомства в Тбілісі.

ЗАЯВУ ПРО ПРИЙОМ ДО ООН

направив керівництву цієї організації югославський прем'єр-міністр Панич. Він зробив це від імені новоствореної Союзної Республіки Югославія у складі Сербії і Чорногорії. Заяву Панича поки що підтримали тільки Росія і Китай. США та низка західноєвропейських країн вимагають виключити СРЮ з Генеральної Асамблеї та інших структур Об'єднаних Націй. Нова федерація, вважають вони, не може бути правонаступницею колишньої СФРЮ в ООН.

УСЕ Ж ТАКИ ДОМОВЛЯТЬСЯ

У Кишиневі розпочався другий раунд переговорів між Молдовою і Росією щодо статусу 14-ої армії в Придністров'ї і умов її виведення з території республіки. Переговори тривають за зачиненими дверима, проте представник Міністерства оборони Росії заявив, що сторони дійшли згоди майже в усіх питаннях, які обговорювалися.

ПІДВИЩЕННЯ СВІТОВИХ ЦІН НА НАФТУ

спричинить угода з контролю над нафтовидобутком, підписана в Женеві міністрами нафтової промисловості країн-експортерів цієї сировини [ОПЕК]. Про це заявив міністр нафтової промисловості Габону Пінк. Він повідомив також, що більшість учасників женевської зустрічі вважає за необхідне зберегти нинішній рівень нафтовидобутку протягом останнього кварталу цього року. Саме в цей час у Північній півкулі попит на сировину збільшується.

Міністри країн—членів ОПЕК добиваються також підвищення цін на нафту до 21 долара за барель [приблизно 120 літрів].

НЕПОДАТЛИВІ КУЛЯБЦІ

Спроба налагодити діалог між ворожими сторонами на півдні Таджикистану завершилася без успіху. На думку офіційних осіб з уряду республіки, це сталося через те, що кулябці хочуть інтернаціоналізувати конфлікт і звернулися за допомогою до лідерів держав СНД.

ПІХОТА В БІЙ НЕ ПІДЕ

Американські морські піхотинці не втручатимуться в наземні операції миротворчих сил ООН, які охороняють вантажі гуманітарної допомоги в Сомалі, вказав офіційний Вашингтон. Як відомо, до цієї країни буде відправлено 2400 солдатів морської піхоти США чотирма вантажними кораблями з метою гарантування безпеки під час доставки повітрям сил ООН.

Прибуття військових кораблів США спричинить загострення конфліктів у Сомалі і зірве мирні переговори, вважає посланник Об'єднаних Націй в цій країні Саанун.

ЗНАЙШЛИ СПІЛЬНУ МОВУ

Про досягнення часткової домовленості щодо проведення близькосхідних мирних переговорів заявили у Вашингтоні представники Сирії та Ізраїлю. Обидві сторони поки що не обговорювали питання відносно Голанських висот. Як відомо, Сирія вимагає повного виведення звідти ізраїльських військ. Тель-Авів, зі свого боку, відкидає таку вимогу, наполягаючи на укладенні з Дамаском мирного договору.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

В УКРАЇНІ ТИХО. ПИШЕМО ПРО РОСІЮ

А все-таки, хоч Україна і незалежна та суверенна, пишуть у світі про неї ще мало. І здебільше у зв'язку з Росією. Хотілося б нам цього чи ні. Та й інформація про нас передається, як правило, через Москву — там зосереджені головні бюро впливових західних видань.

Тому більшість журналістів спеціально приїздить з Москви до Києва, аби зробити матеріал, що їх цікавить. А потім — назад, на постійне місце роботи — у «білокам'яну». Через це і виникають, м'яко кажучи, непорозуміння. Останній приклад, коли деякі засоби масової інформації Заходу повідомили — військ України у складі миротворчих сил ООН, що тоді лише вводилися до Югославії, немає.

Тому я скористався чудовою нагодою, щоб спитати про раніше сказане членів делегацій американських журналісток, що недавно завітали до столиці нашої держави з ознайомчим візитом. Зрозуміло, не вони роблять політику у своїх виданнях чи телекомпаніях. Але думки щодо України американських журналісток — міжнародників зацікавлять читача свіжим поглядом на старі проблеми.

— Протягом останнього часу у вашій пресі приділяється багато уваги колишньому СРСР. Але Україна, на жаль, не часто там згадується, та й інформація про нашу країну не завжди відповідає дійсності. Яка причина усього цього?

Мерілін Хофман, кореспондент нью-йоркської філії «Крісчен Сайєнс Монітор»:

— Причина вельми прозаїчна: тримати своїх кореспондентів — дорога насолода. Тому «Крісчен Сайєнс Монітор» має головне бюро в Москві, а до Києва ми навідуємося лише у разі необхідності. Звичайно, прикро, що інформація про Київ іде через Москву — саме тоді і з'являються неточності.

Енн Гілліс, ведуча і коментатор Ен-бі-сі, проживає у Спрінгфілді, штат Іллінойс:

— Мені здається, що розвал Союзу відбувся так швидко, що не всі засоби масової інформації встигли переорієнтуватися. Тому найближчим часом вони відкриють свої бюро та студії у Києві, я певна. Проблема ще у тому, що нині в Україні все відносно спокійно. Нас непокоїть ситуація в Югославії, Судані, Грузії, Сомалі, Іраку — багато наших кореспондентів там. У Росії життя насичене подіями також. Тому більше і повідомляємо про Москву, ніж про Київ.

Джей Гетзі, Портленд, штат Орегон:

— В Орегоні ми пишемо про події в Україні міжнародного значення: вибори президента, економічні проблеми, Чорнобиль, проблеми ядерної зброї тощо.

Не так давно у приватній розмові з одним англійським бізнесменом я почув цікаву думку: західні країни, що офіційно визнали Україну, не зовсім психологічно готові до зв'язків з нею як незалежною державою. Адже занадто довгий час вона асоціювалася як частина Союзу, а отже — Росії.

Проте ситуація не настільки критична, як може здатися. З кожним роком, місяцем у Києві з'являється все більше і більше західних корпунктів. Наші співвітчизники, що виїжджають за кордон все частіше і частіше, переймають західні цінності, утверджуючи в той самий час і наші. Тобто образ країни у світі поступово починає складатися. Який — це вже залежатиме від нас.

Зріз

Дмитро ШЛАПАЧЕНКО

З «гарячих» точок

Встигнути замиритися до виборів

Річка Гумиста в Абхазії стала лінією протистояння між грузинськими та абхазькими формуваннями. Таким чином, зриваються домовленості про припинення вогню в зоні конфлікту.

У той же час надходить дедалі більше даних, що добровольці Конфедерації гірських народів Кавказу користуються не лише значною фінансовою допомогою з боку генерала Дудаєва, а й підтримкою колишнього президента Грузії Звіада Гамсахурдіа. Останній на конференції «Круглий стіл — єдиний Кавказ» заявив, що горські народи мають продовжувати боротьбу за визволення малочисельного абхазького народу від гніту грузинських окупантів. Сьогодні Гамсахурдіа, який раніше закликав всю Грузію звалитися походом на абхазців-сепаратистів, раптом став борцем за інтереси малочисельних народів.

Кілька днів тому в районі Кварелі (східна частина Грузії) грузинськими збройними силами було знешкоджено угруповання з 60 прихильників Гамсахурдіа. Звідисти планували розпочати бойові дії безпосередньо поблизу Тбілісі. Всі вони заарештовані й роззброєні. Згідно з їхніми показаннями, Гамсахурдіа особисто керував переправкою на грузинську територію зброї з Грозного та Баку.

Водночас з'ясувалися і обставини терористського акту, вчиненого 13 червня проти члена Держради Грузії Джаби Іоселіані. Тоді в результаті вибуху автомашини, начиненої амоналом, загинули п'ять чоловік, з них дві жінки та двоє дітей. Серед бандитів, затриманих в Кварелі, були організатори та виконавці цього акту. Вони зізналися, що диверсія підготовлена за безпосередньою вказівкою Гамсахурдіа. Тим часом в Західній Грузії знову активізуються банди прихильників екс-президента. Вони об'єдналися в загін у складі 300—350 чоловік. Зважаючи на те, що місцеве населення настроєне проти них, вони змушені ховатися в лісах. Нещодавно звідисти звільнили взятого ними як заложника помічника голови Держради з питань національної безпеки Саларідзе.

Одночасно в Грузії триває підготовка до проведення парламентських виборів, що призначені на 1 жовтня. З урахуванням останніх змін, внесених до положення про вибори, 150 депутатів будуть вибрані за партійними списками на пропорційній основі. Вони будуть представляти всі райони Грузії, включаючи колишню Південно-Осетинську автономну область, Абхазію та Аджарію. Найоригінальніша новинка в тому, що глава парламенту вибиратиметься загальним таємним прямим голосуванням. Уже завершилася реєстрація кандидатів на цей пост. Принаймні, на сьогодні точно відомо, що єдиний кандидат — це Едуард Шеварднадзе, котрий користується, за останніми даними, підтримкою 68—70 відсотків населення республіки. Та, як і досі, залишається відкритим питання: чи встановиться мир у Грузії до початку виборів.

Томаз ЛОМСАДЗЕ.
Тбілісі.

Мітинги

БОЙОВА ПОДРУГА

Знову з російської столиці надходять повідомлення, що прихильники партії «Трудова Росія» вкотре збираються взяти в облогу Останкінський телецентр. Щоправда, охочих взяти участь у цій акції виявилося небагато — всього кілька десятків. Поки що вони не заявляли про наміри поставити наметове містечко перед телевежею в Останкіно. Зате повідомили, що не змінили своїх вимог і намірів «прогнати з екрану й ефіру ворогів російського народу».

На знімку: ця заповзята жінка у бравому мундирі відклала всі власні проблеми і прибула на підтримку «Трудової Росії» з волзького містечка Кімри.

Фото ІТАР — ТАРС.

Власкори повідомляють

Москва

КОМЕРСАНТ НА КОЖНОМУ КРОЦІ

Новий вид бізнесу набуває розмаху в Москві. Комерсанти тепер у своїх кіосках продають не тільки гуманітарну допомогу, але й торгують 15-копійчаними монетами. Ціна однієї штуки коливається від 3 до 5 карбованців. І, як не парадоксально, за ними вишикровуються черги.

Все пояснюється просто: вуличні телефони, камери схову та інші послуги, де використовуються автомати, працюють на «п'ятнашках». А вони, як, втім, і інші дрібні гроші, давно зникли з обігу, хоча, за повідомленнями Центрального банку Росії, випускаються в попередніх кількостях.

Володимир БАБЕНКО.

Єреван

СПАДКОЄМЕЦЬ ПРЕСТОЛУ ВВАЖАЄ...

Буквально через п'ять років Вірменія стане процвітаючою державою, якщо її главою буде цар фон Багратуні. В усякому разі так вважає і про це мріє він сам, нащадок вірменської царської династії Роланд фон Багратуні-Антонян-Погос Анійський.

Спадкоємець престолу прибув з Угорщини на батьківщину чотири тижні тому. Основна мета його візиту — вивчення можливостей переустрою Республіки Вірменія на конституційно-монархічну державу. Він пропонує створити Конфедерацію монархічних держав, до якої на рівних правах увійдуть Вірменія, Арцах, Грузія, Осетія, Чечня.

Що стосується поглядів фон Багратуні на демократію, то цар вважає її згубною, оскільки вона неминуче призведе або до анархії, або до диктатури.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.

Рига

БЕЗ МІТКИ НЕ ПРОЇДЕШ

З 1 вересня при в'їзді в Латвію в паспортах колишніх громадян СРСР ставлять штампи, які дозволяють перебувати тут 90 днів. При виїзді з республіки також ставиться спеціальна помітка.

При порушенні правил перебування в країні у паспорті зроблять відповідний запис, який забороняє протягом трьох років в'їзд у Латвію. Жителям держав Балтії відмітку ставити не будуть. Цей порядок встановлено рішенням Ради Міністрів Латвії, його дотримуватимуть на прикордонних постах, в аеропортах, на морських та залізничних вокзалах, на сухопутних контрольних пунктах.

Власники паспортів Латвійської Республіки тепер можуть без візи рушати у Великобританію, Польщу та Угорщину.

Олександр ЧЕРЕВЧЕНКО.

Незважаючи на те, що на прохання керівництва Таджикистану російські прикордонні частини, дисльоковані на його території, відтепер повністю укомплектовані солдатами з Узбекистану, Киргизстану, Росії та Казахстану (туди прибула, загалом, одна тисяча чоловік), на афгансько-таджицькому кордоні продовжуються сутички прикордонників з правопорушниками, які або йдуть на той берег Пянджу по зброю, або повертаються з нею.

ТАДЖИКИСТАН: ПОЛЕГШЕННЯ НЕ НАСТАЛО

Політичну картину в республіці одним розчерком пера не описати. Особливо напруженою залишається ситуація на півдні: тільки-но було досягнуто угоди про припинення вогню в Курган-Тюбинській області, як надійшли повідомлення про відновлення збройних зіткнень в Кулябській.

Панорама

На батьківщині екс-президента — у північній Ленінабадській області — відносне затишшя порушено прибуттям туди самого Рахмона Набієва.

Тим часом у столиці закінчився Всесвітній форум таджиків, на який з'їхалися представники понад шестимільйонної діаспори. У день його відкриття й річниці Незалежності республіки на місці, де рік тому стояв мармуровий Ленін, встановлено пам'ятник класику персомовної літератури Фірдоусі. Щоправда, дехто кепкує з приводу того, що постамент встановлено в кількох метрах від кінотеатру «Джали» на площі Озоді (Свободи), через яку проходить проспект Рудакі. Зрешою, після багаторічного тиражування одного імені ми, мабуть, ще не звикли до такого натиску імен класиків.

Ніяк також не можуть звикнути громадяни республіки й до мовчання ретрансляторів російського й узбецького телеканалів та кількох програм московського радіо, зокрема «Маяка». Такі пояснення цьому факту, як «нестабільна політична обстановка», нікого не вдовольняють. Тому з'являються чутки.

Одна з них блукає й досі по Душанбе. Нібито Рахмон Набієв після повернення в Ходжент (раніше Ленінабад) виступив по місцевому телебаченню з метою розпалити чергову інтригу. У прес-центрі облвиконкому пояснили, що екс-президент ніякої політичної діяльності не проводить, не зустрічається ні з представниками преси, ні з будь-ким іншим.

На обласній нараді, що пройшла в Ходженті за участю голів місцевих та районних виконавчих комітетів, представників партій та рухів області, зазначалося, що той тиск, під яким Президент підписав заяву про відставку, не відповідає жодним конституційним нормам. Було вирішено також звернутися в ООН з проханням надіслати спостерігачів для компетентної оцінки усунення від влади Рахмона Набієва.

Нині, однак, небагато залишилося таких, хто б вірив у його повернення не тільки до влади, а бодай до активної політики. Основна причина — пасивність, яку демонстрував Набієв на президентстві. Голова мусульман Таджикистану Ходжиакбар Тураджон-зода в інтерв'ю кореспонденту республіканського інформаційного агентства «Ховар» сказав, що він завжди схилявся перед Сальвадором Альєнде, який з автоматом у руках захищав свої переконання і право бути Президентом.

Зате вирізняється своєю активністю виконуючий обов'язки Президента Таджикистану Голова Верховної Ради республіки Акбар Іскандаров. Він очолив створений урядом країни штаб і спеціальну комісію, які проводять в Курган-Тюбе переговори з представниками ворожих сторін. Тут досягнуто певних позитивних результатів, що навіть дозволило спікеру таджикистанського парламенту вихати до Бішкеку для участі в нараді глав парламентів держав СНД. Але чи вдасться Іскандарову повністю примирити ворогів і навести порядок в республіці — покаже час.

Юрій КУШКО.

Душанбе.

Хто є хто

«ЧЕТВЕРТИМ МЕЧЕМ МАРКСИЗМУ»

після Маркса, Леніна й Мао вважає себе Абімаель Гусман Рейносо. 57-річний колишній професор філософії, він донедавна очолював ним же заснований «Сендеро луміносо», себто компартію Перу. А нині його і ще 21 прихильника цього руху заарештовано. Правничі органи країни пророкують кожному з них найвищу міру покарання — довічне ув'язнення (за перуанськими законами). Їх звинувачують у тероризмі, внаслідок якого за останні 12 років загинуло понад 25 тисяч перуанців, а економіці принесено збитків, що становить більш як 22 мільярди доларів.

«Сендеро луміносо» (в перекладі з іспанської «Світлий шлях») — найжорстокіше партизанське угруповання, яке колись діяло в Латинській Америці. Згідно з їхніми власними твердженнями, повстанці хочуть потрясти суспільство силою андського землетрусу. А на його уламках побудувати ортодоксальну маоїстську державу робітників і селян. За холоднокровними звітами «сендеристів» виконання такого завдання може обійтися в мільйони людських жертв. Це можуть бути однаковою мірою селяни в гірських громадах, які не виконують наказів маоїстів, так звані «рондас кампенсінас» (озброєні урядом загони самооборони), «непокірливі» робітничі лідери, промисловці, відомі діячі, військові та поліцейські чини і навіть священики, які проповідують серед індіанців. Так протягом останньої виборчої кампанії маоїсти вбили 44 обраних представників влади. Пізніше — трьох японських інженерів і одного промисловця, що забий раз підтвердило деструктивну позицію «Сендеро луміносо», одним із завдань якого є повна ізоляція країни від міжнародної допомоги. За десятиліття насильства страчено до 200 тисяч протистанських пасторів і світських лідерів усіх рівнів.

Завдання вести антитерористичну війну покладено на 120-тисячну перуанську армію, традиції і стратегічні плани якої деморалізували низька зарплата і застаріле озброєння, виготовлене ще за часів союзу Перу з СРСР у 70-х роках. Це, звичайно, не може завадити активізації дій «сендеристів».

Сьогодні вони перенесли боротьбу з віддалених схованок в Андах до бідних, але політично важливих «пуеблос ховенес» (місцевих негрів), які оточують столицю країни Лиму. Біднота, яка постраждала від глибокої економічної депресії, дедалі більше стає на бік маоїстів. У цілому вони контролюють нині майже 30 відсотків території Перу.

«Хай живе Гонсало!» (військове прізвисько Гусмана) — виголошує напис на брамі одного з типових маоїстських поселень Раукана неподалік Лими. «Фухіморі — прислужник реакції й імперіалізму». У відповідь на це Президент Перу привів у бойову готовність сили безпеки країни. На вулицях Лими запровадив спільне патрулювання армії і поліції. Наказав спецпідрозділам прочісувати передмістя столиці.

Артем ПРОХОРЕНКО.

Гортаючи зарубіжну пресу

ПРОВОКАТОРИ БЕЗЛАДЬ. ХТО ВОНИ?

Бойня в адміністративному центрі південноафриканського бантустану Сіскей-Бішо, де сили безпеки вбили 28 і поранили близько 200 чоловік, серйозно зашкодила престижу ПАР на міжнародній арені. Вона підірвала довіру до цієї країни потенційних інвесторів, — з тривогою пишуть південноафриканські газети.

«Європейські лідери приголомшені розстрілом прибічників АНК, що брали участь в марші протесту, — визнає «Сітізен», близька до правлячих кіл країни. — На уряд ПАР покладають відповідальність за те, що він не відвернув насильство».

«Кровопролиття в Сіскеї може кинути Південну Африку в нову внутрішньополітичну кризу», — вважає «Стар».

Судячи з коментарів засобів масової інформації, які відображають думку Преторії, уряд має намір використати події в Сіскеї для досягнення своєї давньої мети «роз'єднання» АНК і Південно-Африканської компартії. Як відзначив оглядач державної південноафриканської радіостанції, «трагедії в Бішо могло й не статися, коли б на чолі маршу протесту АНК не йшли досвідчені провокатори безладь — комуністи, які задавали тон серед войовничих прибічників визвольного руху». «Сітізен» пророкує, що найближчими днями «уряд може зажадати від АНК розриву з комуністами, стратегія яких полягає у звільненні від політичних противників за допомогою сили».

Сергій КУЛИК.

Йоханнесбург.

ЛІКУЄ МИСТЕЦТВО

У московському інституті маскотерапії йде вистава. Учасники, вони ж пацієнти лікаря-психіатра Назлояна, методично виконують ряд дій, що чітко йдуть одна за одною і на перший погляд, не мають ніякого відношення до лікування. Їм на обличчя накладають грим, і в гримі, який приховує спотворені хворобою риси, пацієнти роблять автопортрети з пластиліну.

Курс лікування включає також і інші нетрадиційні «ліки»: музику, заняття пластикою, розфарбовування торса пацієнта. І при цьому — постійне спілкування з лікарями.

НА ФОТО: пацієнти виконують пластичний етюд «знайти своє обличчя».

Фото ІТАР — ТАРС.

Смертоносний товар

Справи кримінальні

Четверо «бізнесменів», які намагалися продати пластичну вибухівку великої руйнівної сили, заарештовано поліцією в чехо-словацькому місті Пардубіце. Вибухівку «семтекс» вони пропонували клієнтам за марки ФРН.

Ця вибухова речовина вельми популярна в терористів усього світу. Її, як припускають, було використано, зокрема, для знищення авіалайнера компанії «Пан-Американ» у небі над Шотландією в грудні 1988 року. Тоді загинуло 270 чоловік.

Представник поліції заявив, що операція обійшлася без стрілянини, хоча один з арештованих був озброєний обрізом. Усі затримані назвалися приватними підприємцями і є мешканцями Пардубіце. Одне з великих підприємств цього міста все ще виробляє «семтекс» для потреб промисловості. Проте його директор відмовився підтвердити або спростувати припущення журналістів про те, що вибухівка надходила до «підприємців» просто із заводських цехів.

Леонід КОТОВ.

Дивовижний феномен нашого часу: думаємо про майбутнє, занурившись у клопоти сьогодення, а пам'ять постійно нагадує нам про себе. Можливо, пробудження пам'яті — це пробудження совісті? Тоді все закономірно. Зав'язавши часовий ланцюг, ми стаємо справжніми. Стаємо людьми.

Це поки що проект. І проект фантастичний. Чи вистачить снаги, коштів, терпіння? Чи вистачить душі для його реалізації? І все ж хочеться помріяти. Адже на цьому полі козацької слави може і повинна відродитись не тільки наша історія, але і народитись наше майбутнє.

Наші предки залишили по собі прекрасні храми, дивовижної краси палаци, парки, мости. Що залишимо ми по собі? Невже тільки безбарвні примітивні бетонні будівлі, які відлякують і око, і серце своєю безталанністю? Нам важко, наша незалежність ще така молода. Але вона виросте і народить і красу, і добро, і благополуччя! Повірмо в це! Повірмо в майбутнє! І мрію!

Берестецьке поле — святе поле. Не смерті, а життя. Не поразки, а перемоги нашого національного духу. Не упадку, а воскресіння. Крилатим змахом підніметься пам'ятник і поле заговорить. І його почують!

ПОЛЕ КОЗ

Курган-панорама „Поле козацької слави”

Фасад М1:500

Розріз М1:500

Під Берестечком влітку 1651 року перетнулися шляхи української визвольної козацько-селянської армії, що мала, на заклик Богдана Хмельницького, «вибити Україну з лядської неволі», та польсько-шляхетського війська, яке ставило на меті назавжди придушити «козацьку гідру» і ствердити панування Речі Посполитої над Україною.

Події під Берестечком відбувалися, зокрема, так.

Добірне 150-тисячне польсько-шляхетське військо, що мало в своєму складі 20 тисяч іноземних найманців, очолюване самим королем Яном II Казиміром, завчасно, наприкінці червня зосередилося навпроти Берестечка на лівому березі ріки Стирі, побудувавши укріплений табір на площі понад 250 гектарів.

Із певним запізненням до Берестечка підійшли союзні українсько-татарські сили: спочатку 50-тисячна кримська орда на чолі з ханом Іслам-Гіреєм III, а невдовзі 100-тисячне українське козацько-селянське військо під проводом Богдана Хмельницького. Вони зайняли позиції навпроти поляків, зосередившись у межиріччі Стиру та його притоки Пляшівки.

Землі битви можна окреслити неправильним чотирикутником, сторони якого сягали в довжину — 6—8 кілометрів, а площа становила майже 60 квадратних кілометрів. Природними рубежами поля битви були: Стир (північний схід і захід), Пляшівка (північний схід і схід), невисокі пагорби (південний схід), ліс, що тягся у бік Стиру (південний захід). Багниста в чагарях низовина, що йшла до заболоченої звивистої Пляшівки, утруднювала бойові та маневрові дії піших і кінних полків, а надто рухомої козацької фортеці-табору з возів.

Як свідчать джерела (зокрема тогочасний план Берестецької битви з колекції документів польського короля Станіслава-Августа), війська ставали на полі ось як.

Польсько-шляхетське військо — попереду укріпленого табору, посередині — королівські полки, ліве крило зайняло кварцяне (наймане) військо, праве — війська посполитого рушення. Попереду була артилерія, за нею — кінні частини. Озброєна списами челядь та гусари оточували табір, з'єднаний з Берестечком мостами через Стир.

Українські козацькі полки займали середину та праве крило поля, маючи спереду артилерію, а ззаду повздовж Пляшівки — величезний табір, переповнений селянами, що рушили здобувати козацьку волю. Під час битви табір зміцнювався уздовж річок, розпадаючись на окремі рухомі укріплення, здебільше ліве крило союзних сил займала татарська кіннота.

Командно - спостережні пункти сторін розташовували безпосередньо позаду військ: Богдана Хмельницького — в районі села Острів, Іслам-Гірея — на місцевій висоті, Яна-Казиміра — в таборі під Берестечком.

Битва розпочалася 28 червня герцями — окремими сутичками козаків з ворогом. 29 червня козацькі кінні частини правого крила перейшли в наступ, і польсько-шляхетське військо втратило 7 тисяч чоловік. Татарська кіннота лівого крила теж зім'яла перші лави поляків, але потрапила під артилерійський вогонь, що згубив багатьох вершників, через що подалася назад.

30 червня татари несподівано для козаків залишили поле бою. Мало того, грабуючи українське населення, вирушили Чорним шляхом до Криму. Б. Хмельницький кинувся навздогін, аби умовити Іслам-Гірея продовжувати боротьбу, але хан захопив гетьмана в полон і відпустив його на волю за викуп лише за кілька днів далеко від Берестечка. Пояснюється це, на думку сучасників та істориків, таємною змовою поляків і татар, у якій просто підкуп був зовсім не головним чинником.

Підступність нагальної зради татар важила більше, ніж зменшення сил на третину за кількістю. Військо без полководця, ще й безперечно великого, похитнулося, ворог притис його до багнистої заплави Пляшівки, оточив. Оборону козацького табору очолили неабиякі майстри бою Филон Джалалій, Матвій Гладкий, Іван Богун та інші полковники, які намагалися зберегти військо і вивести з оточення. Козаки укріпили табір земляним валом, мужньо захищалися, відважними контратаками завдавали ворогові значних втрат. На 8 липня готували прорив позицій польсько-шляхетських військ, проте велика злива перешкодила цьому.

Становище гіршало й козацька старшина вступила в переговори з ворогом про припинення воєнних дій. На що польська шляхта вимагала видати Богдана Хмельницького і полковників та скасування всіх здобутків, закріплених Зборівським договором 1649 року, козацькі керівники відмовилися капітулювати і вирішили прориватися з боєм.

В ніч на 10 липня козаки, очолювані І. Богуном, збудували через болото і річку Пляшівку три переправи і рушили в бій. Тисячі козаків, а надто не таких вправних селян, полягли в нерівній боротьбі.

Та все ж ворогові (позначилася довершеність ведення козаками усіх видів бою, від осібного до всезагального за чисельністю) й мужність до самопожертви геть усіх вояків за волю Батьківщини, не вдалося розгромити головні сили козацько-селянського війська. Його полки, хоча й змушені залишити майже весь обоз, втратили лише 28 гармат із 115, відступили, як намічали, без жодної ознаки безладу, не те що паніки, й одійшли на Київщину, де Б. Хмельницький збирав докупи сили для подальшої боротьби. Берестецьку битву, що за всіма військовими канонами аж ніяк не можна розглядати як поразку, бо за щонайгірших об'єктивних умов військо зберегло чисельність, дух і силу, а оскільки воно поступилося ініціативою і територією значно, то проводирі визвольних змагань змушені були піти на укладення несприятливого Білоцерківського договору 1651 року.

Та вже наступного 1652 року козацькі війська під проводом Б. Хмельницького вщент розгромили 50-тисячне польсько-шляхетське військо в битві під Батогом, у якій загинули навіть його полководець, коронний гетьман М. Калиновський із сином, коронним обозним.

Події Берестецької битви назавжди закарбувалися в пам'яті народу. На полі битви здавна робили хресні ходи і відправи в пам'ять полеглих у бою козацько-селянських оборонців самостійності й волі українського народу. Ці народні урочистості пошанування 1908 року були легалізовані офіційно росій-

ською ... вою, щ ж бо с російсь власне спотії) му пам оборон подвигу загалом

Та ц ляризац пам'ято річної на тере

В ук перека від слі де осо ся зна репів но спо ню, че тулок вані Т чинате нас тал

В та ра, Рі га та серед Дону про Б відозв побудо жертви ходили нов, н ремих селян.

28 в У було м'ятни був а ник В лиша

Петер консу ді О. автор див альні визна тури вич, ект. ні 19 було Миха століт свідч мист му-у жнин ськог І. Ю

П рекв В року моря рожі за в го ти С тя — ло: стеч рож П ніло ніти, Т біль ної Хме

ліве крило союзних сил займала татарська кіннота.

Командно - спостережні пункти сторони розташовували безпосередньо позаду військ: Богдана Хмельницького — в районі села Острів, Іслам-Гірея — на місцевій висоті, Яна-Казиміра — в таборі під Берестечком.

Битва розпочалася 28 червня герцями — окремими сутичками козаків з ворогом. 29 червня козацькі кінні частини правого крила перейшли в наступ, і польсько-шляхетське військо втратило 7 тисяч чоловік. Татарська кіннота лівого крила теж зім'яла перші лави поляків, але потрапила під артилерійський вогонь, що згубив багатьох вершників, через що подалася назад.

30 червня татари несподівано для козаків залишили поле бою. Мало того, грабуючи українське населення, вирушили Чорним шляхом до Криму. Б. Хмельницький кинувся навздогін, аби умовити Іслам-Гірея продовжувати боротьбу, але хан захопив гетьмана в полон і відпустив його на волю за викуп лише за кілька днів далеко від Берестечка. Пояснюється це, на думку сучасників та істориків, таємною змовою поляків і татар, у якій просто підкуп був зовсім не головним чинником.

Підступність нагальної зради татар важила більше, ніж зменшення сил на третину за кількістю. Військо без полководця, ще й безперечно великого, похитнулося,

польська шляхта вимагала видати Богдана Хмельницького і полковників та скасування всіх здобутків, закріплених Зборівським договором 1649 року, козацькі керівники відмовилися капітулювати і вирішили прориватися з боєм.

В ніч на 10 липня козаки, очолювані І. Богуном, збудували через болото і річку Пляшівку три переправи і рушили в бій. Тисячі козаків, а надто не таких вправних селян, полягли в нерівній боротьбі.

Та все ж ворогові (позначилася довершеність ведення козаками усіх видів бою, від осібного до всезагального за чисельністю) й мужності до самопожертви геть усіх воїнів за волю Батьківщини, не вдалося розгромити головні сили козацько-селянського війська. Його полки, хоча й змушені залишити майже весь обоз, втратили лише 28 гармат із 115, відступили, як намічали, без жодної ознаки безладу, не те що паніки, й одійшли на Київщину, де Б. Хмельницький збирав докупи сили для подальшої боротьби. Берестецьку битву, що за всіма військовими канонами аж ніяк не можна розглядати як поразку, бо за щонайгірших об'єктивних умов військо зберегло чисельність, дух і силу, а оскільки воно поступилося ініціативою і територією значно, то проводирі визвольних змагань змушені були піти на укладення несприятливого Білоцерківсь-

ською православною церквою, щоб переінакшити (була ж бо суть одною з іпостасей російської державності — власне самодержавності, деспотії) в народі українському пам'ять за мужніх своїх оборонців на вшанування подвигу «русского воинства» загалом.

Та це лише сприяло популяризації поля битви та його пам'яток, відродженню історичної свідомості українців на терені царської Росії.

В урочищі Журавлиха (за переказами, назва походить від слів «Жура» та «Лихо»), де особливо часто траплялися знахідки кістяків та черепів полеглих, було вирішено спорудити храм-усипальню, чернецький скит та притулок для сиріт, відпорядковані Почаївській Лаврі. Зачинателем цієї справи був нас[...]тель Лаври отець Ві[...]та[...].

В газетах Києва, Житомира, Рівного, Санкт-Петербурга та багатьох інших міст, серед українства Кубані та Дону з'явилися публікації про Берестецьку битву та відозви про збір коштів на побудову меморіалу. Пожертви на будівництво надходили від офіційних установ, наукових закладів, окремих громадян, духівництва, селян.

28 червня 1910 року в урочищі Журавлиха було закладено храм-пам'ятник. Його автором був архітектор — випускник Вищого художнього училища Академії мистецтв у

ріалу «Козацькі могили» на полі Берестецької битви відбулося у червні 1914 року.

Храм-усипальня не має прямих аналогів. Його осердям є гробниця-домовина, що починається у нижній печерній церкві святої Параскеви-П'ятниці. Її наповнено кістками козаків, зібраними на полі битви. Кістки — по вимкам у стінах обабіч гробниці. Пройшовши поза колоною-гробницею, можна сходинками зійти по Саркофагу, де також упокоєні кістки козаків. Тут, біля останків героїв, складають останню шану полеглим у Берестецькій битві.

Споруда вражає простором, розмахом і досконалістю мистецького задуму. У величному порталі втілено мотиви української архітектури доби бароко. Здалеку храм нагадує казкового птаха-Фенікса, який дбайливо огорнув крилами рідне гніздо.

Після першої світової війни, революційних подій, громадянської війни та інтервенції в Україні 1917—1920 років західноукраїнські землі, а серед них і Волинь з полем Берестецької битви, були захоплені Польщею, що дала такого одкоша будьонівцям і взагалі арміцям Совєтської Росії, що спромоглася добитися... від неї українських територій (чужим, загарбаним поступатися легше).

У 1920—1930-х роках меморіал «Козацькі могили», попри переслідування польської влади, стає осередком боротьби українського грома-

совано у 1953 році, а меморіал перетворено на тваринницьку ферму місцевого колгоспу.

У зв'язку з численними протестами української громадськості та діячів культури 1966 року територію колишнього урочища Журавлиха зі спорудами передали Рівненському краєзнавчому музею. Згодом у колишньому двоповерховому будинку притулку відкрили музейну експозицію.

Від 1970 року на полі Берестецької битви систематично працює археологічна експедиція Львівської філії Інституту суспільних наук АН України, яку очолює доктор історичних наук І. К. Свєшніков — справжній подвижник справи дослідження та охорони поля Берестецької битви.

Унікальні знахідки — пам'ятки козацької доби XVII століття — зброя (пістолі, мушкети, гаківниці, кулі, порохівниці, гарматні ядра, списи, луки, стріли), облаштунки (шкіряні гаманці, взуття, пояси), монети, горщики, казани для готування їжі, а також музичні інструменти тощо — поповнюють експозицію музею. Ці знахідки унаочнюють і матеріалізують наші уявлення про озброєння, одяг, взуття, побутові й мистецькі уподобання славетного українського війська тієї драматичної доби, зокрема років визвольних змагань.

Археологічні дослідження підтверджують і конкретизують свідчення сучасників і

значних [...] місць. Н[...] на Берес[...] зібрали д[...] з усіх к[...] свідчили [...] їх козацьк[...] любистк[...] тяжкістк[...] вимога –[...] битви, па[...] пам'ятки [...] й готовни[...] сил, умі[...] б зробит[...]

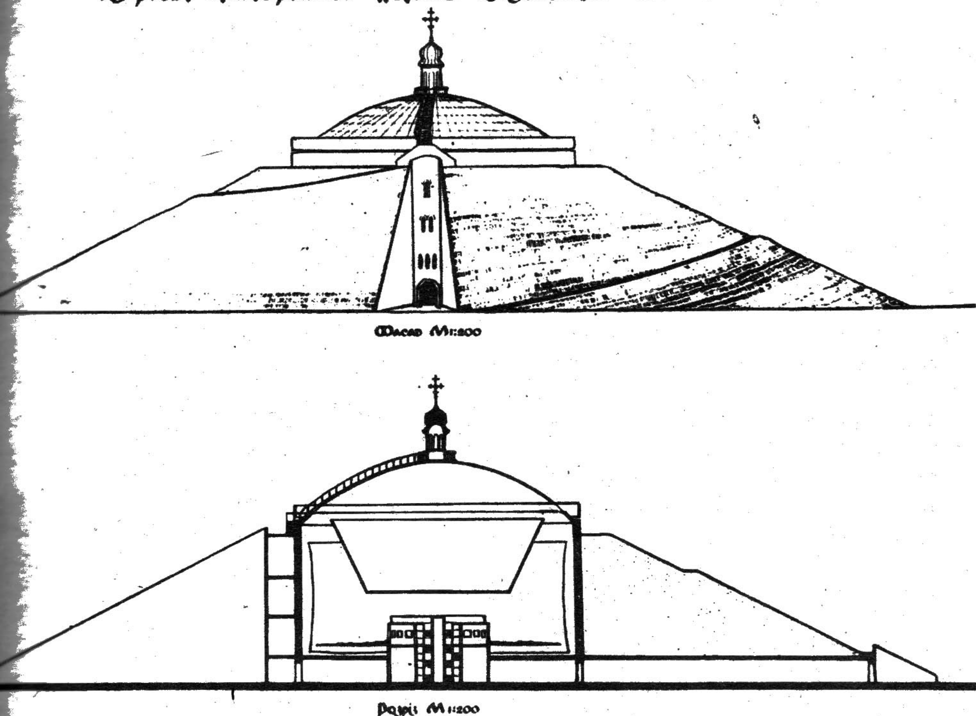
Важли[...] у цій сп[...] ження. [...] Берестеч[...] тор А. К[...]

Як по[...] снення [...] мадськос[...] зидента [...] ністерств[...] ки вирішу[...] цепцію р[...] відника [...] битви». [...]

Розроб[...] позицій [...] нізаціям [...] уково-дос[...] теорії, іс[...] містобуд[...] свід робо[...] архітекту[...] раїни, ст[...] планів іс[...] ронного [...] музеїв-за[...] Чигирино[...] «Укрзах[...] у Львові[...] досліджен[...] пам'яток[...]

І ось [...] попередн[...]

ПОЛЕ КОЗАЦЬКОЇ СЛ[...]

(ІСТОРІЯ, МАЙБУТНЄ)

Пригадуєте, читачу, смутні слова народного плачу-реквієму: «Ой чого ти почорніло, зеленеє поле!»

Вони постали перед Шевченком-невольником 1848 року в пустельному, спраглому від спеки й гіркого моря Косаралі,— через два літа після поетової подорожі шляхами Волині. Пам'ять художника назавжди за[...]обувала [...]утнє осіннє небо, безмежний, сіро[...]истий із [...]еним, вологий обшир поля, краї якого тихо [...]огортали сиві тумани.

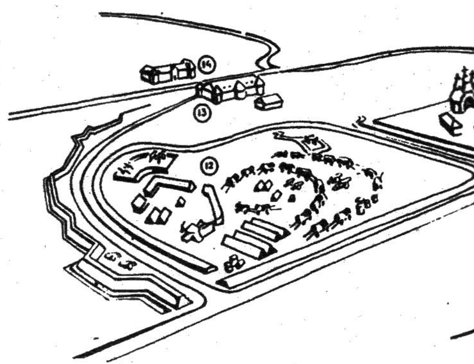
Однак трагедія і епос не знають напівтонів: життя — ясне й зелене, а смерть — чорна. Поле плакало: «Почорніло я од крові за вольную волю. Круг містечка Берестечка на чотири милі мене славні запорожці своїм трупом вкрили».

Поле застерігало й докоряло нащадкам: «Почорніло я, зелене, та за вашу волю... Я знов буду зеленіти, а ви вже ніколи не вернетеся на волю...»

То було поле Берестецької битви — одної з найбільш величних, трагічних і героїчних подій Визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького.

Загальний вигляд центральн[...]

Експлікація: 1 Меморіал „Козацькі м[...]
2 Волиця
3 Гайок
4 Монастирщина
5 Козакова яма
6 Намети Хмельницького
7 Місце Михайлівської [...]

[...]у, посередині — [...] полки, ліве крило кварцяне (най[...]сько, праве — військо посполитого рушення. [...] була артилерія, за[...]ні частини. Озбро[...] челядь та гуса[...]али табір, з'єдна[...]рестечком мостами

[...]ські козацькі полки [...]середину та праве [...], маючи спереду [...], а ззаду повздовж[...] — величезний та[...]повнений селянами, [...] здобувати коза[...]. Під час битви та[...]вався уздовж річок, [...]чись на окремі ру[...], здебільше

ворог притис його до багнистої заплави Пляшівки, оточив. Оборону козацького табору очолили неабиякі майстри бою Филон Джалалій, Матвій Гладкий, Іван Богун та інші полковники, які намагалися зберегти військо і вивести з оточення. Козаки укріпили табір земляним валом, мужньо захищалися, відважними контратаками завдавали ворогові значних втрат. На 8 липня готували прорив позицій польсько-шляхетських військ, проте велика злива перешкодила цьому.

Становище гіршало й козацька старшина вступила в переговори з ворогом про припинення воєнних дій. На що

кого договору 1651 року.

Та вже наступного 1652 року козацькі війська під проводом Б. Хмельницького вщент розгромили 50-тисячне польсько-шляхетське військо в битві під Батогом, у якій загинули навіть його полководець, коронний гетьман М. Калиновський із сином, коронним обозним.

Події Берестецької битви назавжди закарбувалися в пам'яті народу. На полі битви здавна робили хресні ходи і відправи в пам'ять полеглих у бою козацько-селянських оборонців самостійності й волі українського народу. Ці народні урочистості пошанування 1908 року були легалізовані офіційно росій-

Петербурзі В. Максимов, а консультантом — уже тоді визначний архітектор О. В. Щусєв. Реальну авторську працю провадив волинський єпархіальний архітектор, згодом визначний дослідник архітектури України, В. Г. Леонтович, який, керуючи будівельними роботами, втілив проект. За його задумом у травні 1912 року до меморіалу було перенесено дерев'яну Михайлівську церкву XVII століття із села Острів — свідка віконопних подій. Над мистецьким оздобленням храму-усипальні працювали художники малярні Києво-Печерської Лаври під керівництвом І. Іжакевича. Відкриття мемо-

дянства за національне відродження й державність України. Тут і в довколишніх селах відзначають роковини Берестецької битви, роблять відправи, влаштовують справді народні урочистості в пам'ять полеглих у боях козаків. Не забувають про це люди за тяжких умов німецько-фашистської окупації та в подальші роки.

Напередодні 1953 року в меморіалі розташувався скит, що належав до Львівсько-Тернопільської єпархії (2 архімандрити, 4 послушники, диякон, 4 монахів, ігумен, 3 гектари орної землі, 2 гектари сінокаті, 2 коней, 1 корова) та притулок для сиріт.

Скит і притулок було ска-

народних переказів про місця пам'ятних подій битви. До таких, зокрема, належать: урочище Журавлиха (меморіал «Козацькі могили»), Гайок, Волиця, Монастирщина, Островок, Козацька яма (місце загибелі козака Нечая), місце трьох козацьких переправ, Попова гора (де розташовувалася в минулому Михайлівська церква села Острів), пагорб, де були ставка Іслам-Гірея, рештки укріплень та гадані місця козацьких таборів неподалік сіл Пляшеві та Острова, рештки укріплень польського табору поблизу Берестечка тощо.

Тепер, за становлення незалежної України, відроджується увага до її історії, ви-

цій, под[...] вами.

Конц[...] рів (ар[...] щенко, [...] лессо, [...] визнача[...] мою Де[...] моріал[...] ка «По[...] ви» (п[...] зею) [...] битва 1[...] етап б[...] лян у [...] їнсько[...] XVII с[...] Богдан[...]

Наш[...] понуют[...] сті до[...] родної[...]

ГОЛОС України

ославною церк-
реінакшити (була
одною з іпостасей
державності —
ержавності, де-
ароді українсько-
за мужніх своїх
на вшанування
усского воинства»

ше сприяло попу-
оля битви та його
ідродженню істо-
омості українців
арської Росії.
ді Журавлиха (за
назва походить
ура» та «Лихо»),
часто трапляли-
кістяків та че-
лих, було виріше-
ти храм-усипаль-
кий скит та при-
иріт, підпорядко-
вській Лаврі. За-
ієї справи був
Лаві отець Ві-

Киева, Житоми-
Санкт-Петербур-
ьох інших міст,
інства Кубані та
лися публікації
ецьку битву та
збір коштів на
меморіалу. По-
будівництво над-
офіційних уста-
вих закладів, ок-
адян, духівництва,

ня 1910 року
ці Журавлиха
ладено храм-па-
Його автором
ктор — випуск-
художнього учи-
емії мистецтв у

ріалу «Козацькі могили» на полі Берестецької битви відбулося у червні 1914 року.

Храм-усипальня не має прямих аналогів. Його осердям є гробниця-домовина, що починається у нижній печерній церкві святої Параскеви П'ятниці. Її наповнено кістками козаків, зібраними на полі битви. Кістки — по виїмкам у стінах обабіч гробниці. Пройшовши поза колоною-гробницею, можна сходинками зійти по Саркофагу, де також упокоєні кістки козаків. Тут, біля останків героїв, складають останню шану полеглим у Берестецькій битві.

Споруда вражає простором, розмахом і досконалістю мистецького задуму. У величному порталі втілено мотиви української архітектури доби бароко. Здалеку храм нагадує казкового птаха-Фенікса, який дбайливо огорнув крилами рідне гніздо.

Після першої світової війни, революційних подій, громадянської війни та інтервенції в Україні 1917—1920 років західноукраїнські землі, а серед них і Волинь з полем Берестецької битви, були захоплені Польщею, що дала такого одкоша будьонівцям і взагалі арміям Совєтської Росії, що спромоглася добитися... від неї українських територій (чужим, загарбаним поступатися легше).

У 1920—1930-х роках меморіал «Козацькі могили», попри переслідування польської влади, стає осередком боротьби українського грома-

совано у 1953 році, а меморіал перетворено на тваринницьку ферму місцевого колгоспу.

У зв'язку з численними протестами української громадськості та діячів культури 1966 року територію колишнього урочища Журавлиха зі спорудами передали Рівненському краєзнавчому музею. Згодом у колишньому двоповерховому будинку притулку відкрили музейну експозицію.

Від 1970 року на полі Берестецької битви систематично працює археологічна експедиція Львівської філії Інституту суспільних наук АН України, яку очолює доктор історичних наук І. К. Свєшніков — справжній подвижник справи дослідження та охорони поля Берестецької битви.

Унікальні знахідки — пам'ятки козацької доби XVII століття — зброя (пістолі, мушкети, гаківниці, кулі, порохівниці, гарматні ядра, списи, луки, стріли), облаштунки (шкіряні гаманці, взуття, пояси), монети, горщики, казани для готування їжі, а також музичні інструменти тощо — поповнюють експозицію музею. Ці знахідки унаочнюють і матеріалізують наші уявлення про озброєння, одяг, взуття, побутові й мистецькі уподобання славетного українського війська тієї драматичної доби, зокрема років визвольних змагань.

Археологічні дослідження підтверджують і конкретизують свідчення сучасників і

значних подій та пам'ятних місць. Недавні урочистості на Берестецькому полі, що зібрали десятки тисяч людей з усіх куточків України, засвідчили шану народу до своїх козацьких, славетних волелюбністю, мужністю й звитяжністю предків, звідси й вимога — впорядкувати поля битви, пам'ятного місця та пам'ятки не лише вимога, а й готовність самому докласти сил, уміння, хисту або хоча б зробити який інший внесок.

Важливим першим кроком у цій справі стало спорудження пам'ятника героям Берестецької битви (скульптор А. Кущ).

Як подальший крок здійснення почину широкої громадськості на доручення Президента та уряду України Міністерство культури республіки вирішило визначити концепцію розвитку музею-заповідника «Поле Берестецької битви».

Розробку відповідних пропозицій замовлено двом організаціям — Київському науково-дослідному інституту теорії, історії, архітектури та містобудування, що має досвід роботи у галузі історії архітектури й мистецтва України, створення генеральних планів історичних міст, охоронного зонування пам'яток, музеїв-заповідників (зокрема Чигиринського) та інституту «Укрзахідпроектреставрація» у Львові, спеціалізованого на дослідженні та реставрації пам'яток архітектури.

І ось у Рівному відбувся попередній розгляд концеп-

регіону, розташувавши на полі битви музей просто неба, з комплексом житлових, господарських, виробничих будівель і споруд, зокрема містечкових заїздів, стаєнь тощо, розмістивши в них для вишколу кінні частини Національної гвардії України (!?). Це певно що поведе далеко вбік від головної теми музею, захарастить заповідну територію.

Провідною засадою оновлення заповідника, яка наша думка, має бути збереження, наскільки це можливо, впорядкування і показ історичних пам'яток поля битви, з якомога меншим втручанням в історичний краєвид, який треба відновити тою мірою, якою тільки можливо.

Наприклад, передбачено відтворити первісне русло ріки Пляшівки біля сіл Пляшевої та Острова, яке було спрямлене меліоративними роботами в XIX столітті. (До речі, це передбачають концепції обох колективів).

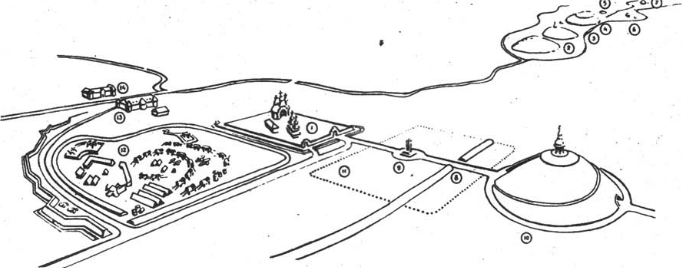
Уже позначають відповідними знаками (окрема тема для подальшої роботи архітекторів, скульпторів, художників) пам'ятні місця поля битви, що повинні узгоджуватися зі змістом подій та краєвидом. Це досить ретельно опрацювали львівські колеги.

На думку київських авторів, архітектурний ансамбль «Козацькі могили» 1910—1914 років як пам'ятка архітектури, що під охороною держави, має бути недоторканним. Можливе його подальше впорядкування та відтворен-

АЦЬКОЇ СЛАВИ

СТОРІЯ, МАЙБУТНЄ)

дуєте, читачу, смутні слова народного плачу-
«Ой чого ти почорніло, зеленеє поле!»
постали перед Шевченком-невольником 1848
устельному, спраглому від спеки й гіркого
аралі,— через два літа після поетової подо-
хами Волині. Пам'ять художника назавжди
ала ... утнє осіннє небо, безмежний, сіро-
із з...еним, вологий обшир поля, краї яко-
ортали сиві тумани.
трагедія і епос не знають напівтонів: жит-
е й зелене, а смерть — чорна. Поле плака-
оніло я од крові за вольную волю. Круг мі-
ерестечка на чотири милі мене славні запо-
оїм трупом вкрили».
застерігало й докоряло нащадкам: «Почор-
елене, та за вашу волю... Я знов буду зеле-
вже ніколи не вернется на волю...»
ло поле Берестецької битви — одної з най-
личних, трагічних і героїчних подій Визволь-
українського народу під проводом Богдана
цького.

В. Максимов, а
том — уже то-
ний архітектор
Щусєв. Реальну
працю прова-
инський єпархі-
рхітектор, згодом
дослідник архітек-
и, В. Г. Леонто-
керуючи будівель-
тами, втілив про-
го задуму у трав-
оку до меморіалу
несено дерев'яну
ьку церкву XVII
села Острів —
опомних подій. Над
оздобленням хра-
ні працювали кращі
тярні Києво-Печер-
и під керівництвом
а. Відкриття мемо-

дянства за національне відродження й державність України. Тут і в довколишніх селах відзначають роковини Берестецької битви, роблять відправи, влаштовують справді народні урочистості в пам'ять полеглих у боях козаків. Не забувають про це люди за тяжких умов німецько-фашистської окупації та в подальші роки.

Напередодні 1953 року в меморіалі розташувався скит, що належав до Львівсько-Тернопільської єпархії (2 архімандрити, 4 послушники, диякон, 4 монахів, ігумен, 3 гектари орної землі, 2 гектари сінокаті, 2 коней, 1 корова) та притулок для сиріт.

Скит і притулок було ска-

народних переказів про місця пам'ятних подій битви. До таких, зокрема, належать: урочище Журавлиха (меморіал «Козацькі могили»), Гайок, Волиця, Монастирщина, Островок, Козацька яма (місце загибелі козака Нечая), місце трьох козацьких переправ, Попова гора (де розташовувалася в минулому Михайлівська церква села Острів), пагорб, де були ставка Іслам-Гірея, рештки укріплень та гадані місця козацьких таборів неподалік сіл Пляшевої та Острова, рештки укріплень польського табору поблизу Берестечка тощо.

Тепер, за становлення незалежної України, відроджується увага до її історії, ви-

цій, поданих обома колективами.

Концепція київських авторів (архітектори М. Андрущенко, Т. Бажанова, С. Кілессо, В. Ленченко та інші) визначає, що головною темою Державного історико-меморіального музею-заповідника «Поле Берестецької битви» (пропонована назва музею) має бути Берестецька битва 1651 року як важливий етап боротьби козаків і селян у Визвольній війні українського народу середини XVII століття під проводом Богдана Хмельницького.

Наші львівські колеги пропонують окрім цієї теми ввести до заповідника тему народної архітектури та побуту

ня передбачених у первісному проекті, але не споруджених будівель. Ансамбль має, як і раніше, виконувати музейні функції, бути доступним для відвідувачів та відправ служителів усіх конфесій України.

Львівські колеги пропонують звести в меморіалі новий музей, стилізувавши споруду під навколишню забудову. Мусимо рішуче висловитися:

це безперечно спотворить ансамбль-пам'ятку.

Концепція київських авторів відповідно до головної теми заповідника передбачає неподалік урочища Журавлихи відтворити укріплений козацький табір — з возами, гарматами, наметами, військовим і побутовим спорядженням, лаштунками. Для цього є наукові підстави, відповідна база джерел, зокрема археологічних досліджень поля битви.

Передбачені завданням на розробку концепції заповідника будівлі Історичного музею, готелю для відвідувачів з відповідними службами пропоновано розташувати в селі Пляшевій, створивши новий громадсько-культурний центр селища на березі річки Пляшівки. До нього тяжіють котеджі для працівників заповідника. Архітектурне розв'язання будівель на ступені концепції подано в ескізах і його в подальшому подібно вдосконалювати скільки буде снаги й змоги.

Новим сучасним архітектурним складником заповідника, який, на думку авторського колективу КиївНДІТІАМ, доконечно потрібно створити, має бути панорама «Поле козацької слави». Тут засобами монументального живопису відтворені головні події Берестецької битви. Панораму можна поєднати з полієкраном, де зображення, світло й музика мовитимуть розуму й чуттям за боротьбу славетних прадідів за волю й незалежність України.

Зовні панорама має виглядати як могила-курган — прикметна складова краєвидів України з давніх-давен. Всередині кургану розташувати приміщення власне панорами з відповідним обладнанням. Споруда продовжить і замкне композиційну вісь «Меморіал — Козацькі могили» — пам'ятник героям Берестецької битви (можливе й інше розташування панорами).

Верхів'я кургану, завершене капличкою, слугуватиме за оглядовий майданчик, звідки просто глядача вся широчінь поля, далекі й близькі краєвиди. Між меморіалом і курганом-панорамою розкинеться відтворене Поле Пам'яті, призначене для громадських урочистостей і відправ служителів усіх сущих в Україні конфесій.

Від опонентів цієї концепції можна було почути: Козаки не споруджували курганів. Це вам Волинь, а не Запоріжжя... Воно, звісно, гарно все на папері, але ж і коштуватиме... Область не потягне.

Що можна на це відповісти?

Козаки споруджували кургани-могили (нехай не такі великі, як у скитів), ховали в них побратимів (згадаймо курган-могилу кошового отамана Запорозької Січі Костя Гордієнка на городищі Кам'янської Січі). Народна поетика по всій Україні поєднала прадавні могили, символи вічності, з козацтвом.

Звичайно, будь-яка концепція потрібної для народу справи може завалитися під тягарем сучасних економічних труднощів. Але ж треба дивитися в майбутнє. Справа створення Державного історико-меморіального музею-заповідника «Поле Берестецької битви» хай там що та буде здійснена, коли за неї візьметься вся Україна.

Поле зазеленіє...

Володимир ЛЕНЧЕНКО,
старший науковий співробітник Київського НДІТІАМ.

ВІД РЕДАКЦІЇ: публікуючи в порядку дискусії статтю старшого наукового співробітника Київського науково-дослідного інституту теорії, історії архітектури та містобудування В. О. Ленченка про концепцію створення історико-меморіального музею-заповідника «Поле Берестецької битви», редакція «ГУ» чекає на відгуки та пропозиції читачів.

ЗОЛОТО, СЕРЕБРО, ПЛАТИНА, КОСМИЧЕСКАЯ И КОМПЬЮТЕРНАЯ СВЯЗЬ, НЕДВИЖИМОСТЬ, ПРАВО СОВЛАДЕНИЯ ДЕСЯТКАМИ ФИРМ И ПРЕДПРИЯТИЙ В СТРАНАХ СНГ, ЕВРОПЫ, БЛИЖНЕГО ВОСТОКА И АМЕРИКИ ВСЕ ЭТО В АКЦИЯХ

УКРСИБИНКОР

UKRSIBINCOR

ДЕРЖАТЬ ДЕНЬГИ В УКРАИНСКО-СИБИРСКОМ БАНКЕ С УСТАВНЫМ ФОНДОМ 150 000 000 РУБЛЕЙ ОЧЕНЬ ВЫГОДНО.

НО ГОРАЗДО ВЫГОДНЕЕ СТАТЬ ЕЩЕ И ЕГО СОВЛАДЕЛЬЦЕМ!

А ЗАОДНО:

ИНФОРМАЦИОННО-КОММЕРЧЕСКОЙ ФИРМЫ "УКРСИБИНКОР-ЕВРОПА" (Мюнхен)
представительства в Малаге, Лондоне, Генуе, Люксембурге, привлечение иностранного капитала, активная совместная деятельность, прибыль в СКВ

УКРАИНСКО-СИБИРСКОГО ЗАВОДА ДРАГОЦЕННЫХ МЕТАЛЛОВ
золото, серебро, платина - по новейшим технологиям из отходов производства

УКРАИНСКО-СИБИРСКОЙ СТРАХОВОЙ КОМПАНИИ
страховой полис позволит вам не волноваться о будущем
страховая медицина для детей, страхование кредитов и коммерческого риска

УКРАИНСКО-СИБИРСКОГО ТОРГОВОГО ДОМА
каждая акция УКРСИБИНКОРА дает право на участие в торгах наряду с торговыми местами стоимостью 50 000 рублей

УКРАИНСКО-СИБИРСКОГО АГЕНТСТВА ПО НЕДВИЖИМОСТИ
недвижимость - самое выгодное вложение средств в период инфляции, осуществление приватизационных програм в ряде областей Украины, широкий спектр услуг акционерам

УКРАИНСКО-СИБИРСКОЙ ФОНДОВОЙ КОМПАНИИ
надежный проводник в лабиринтах рынка ценных бумаг

УНИВЕРСАЛЬНОЙ УКРАИНСКО-СИБИРСКОЙ БИРЖИ
сибирские нефть и лес, украинские зерно и сахар, металл, оборудование, автомобили... одна из крупнейших бирж СНГ

УКРАИНСКО-СИБИРСКОЙ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННОЙ КОМПАНИИ
спутниковые станции в различных регионах СНГ молниеносная связь с любой точкой земного шара, оперативный доступ к коммерческой, экономической и юридической информации... информационный банк объединяет более 2 000 абонентов

УКРАИНСКО-СИБИРСКОГО РЕКЛАМНО-ИНФОРМАЦИОННОГО АГЕНТСТВА
маркетинг, дизайн, полиграфия, компьютерная графика, собственные средства массовой информации, о клиентах агентства узнаёт весь мир

УКРАИНСКО-СИБИРСКОГО ИНВЕСТИЦИОННО-КРЕДИТНОГО ФОНДА
финансирование развития промышленности и сельского хозяйства

ОНИ УЖЕ РАБОТАЮТ, ОНИ УЖЕ ПРИНОСЯТ ПРИБЫЛЬ!

ТОРОПИТЕСЬ, ГОСПОДА!

ВАС ЖДУТ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВА УКРАИНСКО-СИБИРСКОЙ ИНВЕСТИЦИОННОЙ КОРПОРАЦИИ

ХАРЬКОВ, пр-т Гагарина, 4
тел.(0572)213-419 факс.(0572)219-910

ХАРЬКОВ, пр-т Ленина, 21, гост"Интурист", к.334,336
тел.(0572)308-734/308-736

ХАРЬКОВ, ул.Иванова, 31,
тел.(0572)477-181

КИЕВ, ул.Ивана Кудри, 31а, (эт.6)
тел.(064)268-84-86/269-76-62

МОСКВА, ул.Алексея Толстого, 22/2, п.5
тел.(095)291-73-43 факс.(095)291-22-55

КАЛИНИНГРАД, ул.Тостикова, 15/2, (эт.6)
тел.(0112)432-806

СЕВАСТОПОЛЬ, ул.Корчагина, 34,
тел.(0690)239-105

ТЮМЕНСКАЯ обл.НИЖНЕВАРТОВСК, ул.60 лет Октября, 8д
тел.345-87/715-59 факс.338-33

ПЕРМЬ, ул.9 Мая
тел.488-864 факс.659-876

НОВОКУЗНЕЦК, а/я6985
тел.453-244

ТОМСК-12, пер.Нахимова, 5
тел.(3822)442-430

ХЕРСОН, ул.Гоголя, 25
тел.(05522)413-56

ЛУГАНСК кв-л Димитрова, 23а
тел.(0642)540-041

ЛУГАНСКАЯ обл.ЛИСИЧАНСК, ул.Северодонецкая, 62
тел.(06451)214-56

БЕЛГОРОДСКАЯ обл.ШЕБЕКИНО,
тел.435-21 факс.459-79
телетайп 156426МАВР

СЕГОДНЯ ОБЕСПЕЧЕНЫ ДРАГОЦЕННЫМИ МЕТАЛЛАМИ ТОЛЬКО АКЦИИ КОРПОРАЦИИ "УКРСИБИНКОР"!

Право совладения и солидный дивиденд обеспечит вам даже одна акция УКРАИНСКО-СИБИРСКОЙ ИНВЕСТИЦИОННОЙ КОРПОРАЦИИ стоимостью 10 000 рублей. Продажа акций по номинальной стоимости производится до 1 ноября 1992 года.

Акционерное общество «Украинско-Сибирская инвестиционная корпорация» (сокращенно «УкрСибинкор») учреждено 3 июня 1992 года как акционерное общество открытого типа.

АО «УкрСибинкор» зарегистрировано 24 июля 1992 года распоряжением представителя президента Украины в Харьковском районе Харьковской области.

Местонахождение АО «УкрСибинкор»: г. Харьков, Комсомольское шоссе, 52.

Основным предметом деятельности АО «УкрСибинкор» является обеспечение эффективного вложения финансов в перспективные структуры экономики: промышленность, строительство, сельское хозяйство, а также банковскую, страховую, инвестиционную деятельность; реализация программ, направленных на скорейший выход из экономического кризиса, участие в международном разделении труда. АО «УкрСибинкор» осуществляет холдинговую, производственную, финансовую, научно-исследовательскую, коммерческую деятельность с целью получения соответствующей прибыли (дохода).

Объявленный уставной фонд — 500000000 (пятьсот миллионов) рублей.

На момент регистрации АО «УкрСибинкор» общая величина подписки учредителей составила 389440000 рублей (77,9% объявленного уставного фонда).

Учредителями АО «УкрСибинкор» являются юридические и физические лица. Всего — более 2 тысяч предприятий из различных регионов СНГ.

Органами управления АО «УкрСибинкор» являются: Общее собрание акционеров, Наблюдательный совет, Правление.

Президентом АО «УкрСибинкор» избран ТАРАНОВ Олег Вадимович — президент Универсальной Украинско-Сибирской биржи.

НАБЛЮДАТЕЛЬНЫЙ СОВЕТ

АЙЗЕНБЕРГ Яков Ейнович — президент АЭК, генеральный директор НПО «Хартрон».

БАКУМЕНКО Владимир Борисович — вице-президент концерна «Движение».

БЕЛОУС Николай Петрович — президент Харьковской областной ассоциации государственных предприятий и организаций промышленности, строительства, транспорта, связи и отраслевой науки, генеральный директор НПО «Укрэлектромаш».

БОЧАРОВ Михаил Александрович — президент концерна «Бутек».

ГРИГОРЬЕВ Анатолий Игоревич — президент АО «Тюмень-Этнос-Инвест».

НЕВЕРОВ Валерий Иванович — президент концерна «Гермес».

НОСАЧ Андрей Даниилович — генеральный директор ПО «Харьковжелезобетон».

ГОРЯИНОВ Геннадий Евгеньевич — директор научно-исследовательского и проектного института металлургической промышленности «Гипросталь».

ДЕНИСОВ Сергей Иванович — президент Тюменской товарно-фондовой биржи.

ЕРМОШЕНКО Николай Николаевич — президент Украинской информационной корпорации «УкрНТИ».

ЖИГАНОВ Вячеслав Николаевич — председатель совета — генеральный директор концерна «Бумага».

ЗАХАРОВ Виктор Николаевич — генеральный директор ПО «Кременчугский автомобильный завод».

ЗБРЫЗСКИЙ Леонид Федорович — заместитель начальника управления «Югрыбтранссбыт».

ЗИНОВ Владимир Глебович — директор патентно-инновационной фирмы промышленной собственности.

ИВАННИКОВ Валентин Тимофеевич — генеральный директор государственной товарно-сырьевой компании «Харьковглавснаб».

КУСТОВСКИЙ Виктор Николаевич — первый заместитель начальника ЮЖД.

НАГОРНЮК Александр Николаевич — директор Центра правовой политической и экономической информации Высшего экономического совета при Президиуме ВС Российской Федерации.

РАМСКИЙ Михаил Макарович — генеральный директор Ассоциации аграрных хозяйств промышленных предприятий Иркутской области.

СКИДАНЕНКО Андрей Иванович — первый заместитель начальника Запорожглавснаба.

ТОДОРОВ Петр Прокофьевич — заместитель генерального директора ПО «Харьковский тракторный завод».

ТУРКИН Николай Евгеньевич — собственный корреспондент газеты «Экономика и жизнь».

ШАНЬКО Олег Николаевич — генеральный директор Полтавского ПО «Знамя».

ВОЛОШКО Александр Дмитриевич — председатель правления Чугуевского районного совета воинов-интернационалистов Украины.

ПУЛАТОВ Шавкатулла Убайдуллаевич — первый заместитель генерального директора фирмы «Узкомбытторг».

ПОГОРЕЦКИЙ Юрий Владимирович — директор межрегионального общественного объединения «Интерветеран».

ЧАЙКА Валерий Иванович — частный предприниматель.

СВЕДЕНИЯ ОБ ЭМИССИИ ЦЕННЫХ БУМАГ

Уставной фонд АО «УкрСибинкор» 500000000 (пятьсот миллионов рублей) разделен на 50 000 простых акций на предъявителя номинальной стоимостью 10 000 рублей каждая, из них:

а) 35 000 акций (серия АА порядковые номера 000001 — 035000) делятся среди учредителей:

б) 15 000 акций (серия АБ порядковые номера 035001 — 050000) распространяются путем открытой подписки.

Цена реализации акций: до 1 ноября 1992 года — по номинальной стоимости, далее — по курсу, исходя из спроса и предложения.

В процессе размещения акции продаются как юридическим, так и физическим лицам с оплатой наличными (в том числе в иностранной валюте) или по безналичному расчету, а также путем передачи имущества и имущественных прав.

Право на получение дивиденда дает одна акция, право на участие в управлении корпорацией — пакет из 10 акций, которые на общем собрании акционеров принимаются за один голос.

Размер дивидендов по акциям объявляется по итогам года Правлением и утверждается общим собранием акционеров. Дивиденды начисляются акционеру не ранее, чем с момента фактического внесения денежного взноса или иного вида обеспечения акций в полном объеме.

ПОНЕДІЛОК

21 ВЕРЕСНЯ

І ПРОГРАМА УТ

До уваги телеглядачів!

У зв'язку з профілактикою техзасобів Міністерства зв'язку України у понеділок, 21 вересня, ранкові передачі УТ-1, каналу «Останкіно», каналу «Росія» та УТ-2 по республіці транслюватись не будуть. Передачі каналу «Останкіно» транслюватимуться лише у Києві.

16.00 УТН.
16.05 Канал «Д».
17.05 В.-А. Моцарт. Квартет.
17.35 Фільм «Богородиця».
18.10 Запчастини для душі. З циклу «Через обставини, що склалися».
19.00 УТН.
19.10 Мультфільм «Дім для Кузьки».
19.30 «Хто ми...». Громадсько-політичний відеотижневик.
20.30 Акценти.
20.45 На добраніч, діти.
21.00 Дніпро.
21.35 Співоче поле.
23.05 УТН.
23.20 Кінозустрічі.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 Брейн ринг.
9.50 Нове покоління вибирає.
10.40 «Мішок яблук». Мультфільм.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.20 Телемікст.
15.05 Блокнот.
15.10 Уолт Дісней представляє.
16.00 Народні мелодії.
16.15 Розповідь про мальтійських скаутів.
16.45 Відпочивай.
17.00 Новини.
17.20 Футбольний огляд.
17.50 НЕП.
18.20 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Що посієш...».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 «Коли ми були молоді...» По сторінках передачі «Театральні зустрічі».
21.10 «Нова студія» представляє: «Будка гласності».
21.20 Проект 30.
21.45 Одначе.
22.00 Кривий ефір.
22.15 Бомонд.
22.30 Джем-сейшн. У перерві — 23.00 Новини.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

15.00 Дозвілля. Дай лапу, друже.
15.15 Мульти-пульти.
15.25 Дитяча година (з уроком французької мови).
16.25 Там-там новини.
16.40 ТрансРосефір. Європа — Азія.
17.25 Кіпрас Мажейка. Репортажі з НАТО. «Турецький меридіан».
17.55 Давайте з'ясуємо.
18.05 Київська панорама.
18.25 Телебіржа інформує.
18.35 Музичний фільм «Відлуння».
19.00 Вісті.
19.20 Детектив по понеділках. «Озброєний і дуже небезпечний». Художній пригодницький фільм.
20.55 Свічадо. Науково-пізнавальна відеопрограма.
22.25 Вервиця.

IV ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ТА СТУДІЯ ТЕТ-А-ТЕТ

8.00 — Новини. 8.20 — Студія «Рост». Арт-зона. 8.50 — Італійська мова. 9.20 — Арбат, 35. Артист А. Кацинський. 9.50 — Християнська програма. Надія сьогодні. Мир. 10.35 — Заключний акорд. На Всеросійському конкурсі музик-виконавців у Нижньому Новгороді. 11.15 — «Бесіди під абажуром». Мистецтво взаємовідносин у сім'ї. 11.45 — Мегаполіс. 12.15 — Телетеатр Росії. М. Мітуа. «Акомпаніатор». 12.40 — Музей-садиба Поленово. Частина 1. 13.25 — Дозвілля. ТБ-ательє. 13.40—16.00 — Студія «Тет-а-тет». 13.40 — Мульт. та худ. фільм «Джульбарс». 15.20 — Відеомузика. 16.00 — «Твір». Відеофільм. 16.20 — Італійська мова. 16.50 — Мегаполіс. 17.20 — Всенощне бдіння. 18.10 — Заключний акорд. 18.50 — Студія «Тет-а-тет». Мультфільми. 19.10 — Худ. фільм «Чарівний долар». 20.40 — Відеомузика. 21.00 — Худ. фільм «На гребні хвилі».

ВІВТОРОК

22 ВЕРЕСНЯ

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 «Лицарі духу». Документальний телефільм «Тарас Мельничук. Доля і слово» («Укртелефільм»).
9.25 Телеспортарена.
10.10 Художній телефільм «Нікколо Паганіні». 1 серія.
11.20 Джазова музика.
11.40 Шкільний екран.
12.15 УТН.
12.30 Кінозустрічі.
13.20 Сторінки української камерної музики. Твори Віталія Кирейка.
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Веселка..
16.35 На допомогу школі. Світова література. Лауреати Нобелівської премії. І. О. Бунін.
17.05 Мультфільм «Зайчисько-задавака».
17.25 Симфонічні твори українських композиторів.
18.20 Відродити душу. Олександр Дубовик.
18.55 Реклама.
19.00 УТН.
19.10 Документальний телефільм «Софія Київська».
19.30 «Україна і світ». Міжнародна програма.
20.35 Фільм-концерт «Співає «Галичанка».
20.45 На добраніч, діти.
21.00 Дніпро.
21.35 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.40 Співоче поле.
23.40 УТН.
23.55 Програма мультфільмів для дорослих.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

8.00 Новини.
8.20 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
9.05 Футбольний огляд.
9.35 «Астра» представляє.
10.30 Мультфільми.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Майже смішна історія». Художній телефільм. 1 серія.
12.25 «Опівнічний метелик». Короткометражний художній телефільм.
12.55 «Безіменний замок». Художній телефільм. 5 серія.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Ділові вісті.
14.40 Блокнот.
14.45 Подарунок меломану. Найстаріший російський оркестр.
15.20 Уолт Дісней представляє...
16.10 Наш музичний клуб.
17.00 Новини.
17.25 Міждержавний телеканал «Останкіно» представляє.
18.00 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
18.45 Мініатюра. Музична програма.
19.00 Тема.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Міждержавний телеканал «Останкіно» представляє. III Міжнародний конкурс популярної музики і пісні «Голос Азії».
22.05 За Кремлівською стіною.
22.30 Авторалі Париж — Москва — Пекін.
23.00 Новини.
23.25 Любов з першого погляду. День перший.

КАНАЛ «РОСІЯ». II ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.20 Час ділових людей.
11.15 Денний сеанс. «Жінка дня». Художній фільм.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Із залу Конституційного суду Росії.
15.00 Телебіржа.
15.30 Птах духу.
15.55 Бадабокі. Програма для дошкільнят. (Франція).
16.15 Студія «Рост». Кенгуру.
16.45 Там-там новини.
17.00 Майстерня музики. Передача 2.
17.35 Сповідь. Передача про життя і творчість сина І. Рєпіна, художника Ю. Рєпіна.
18.00 На шостій сесії Верховної Ради України.
19.10 Київська панорама.
19.30 Домашній екран. Прем'єра телефільму «Санта-Барбара». 76 серія.
20.20 На шостій сесії Верховної Ради України.

IV ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ТА СТУДІЯ ТЕТ-А-ТЕТ

8.00 — Новини. 8.20 — Французька мова для дітей. 8.40 — Музика Відня і Парижа. Співає І. Журина. 9.10 — Французька мова. 1 та 2 р. 10.10 — «Я сказала усе». Джерард Уінстенлі. 10.25 — Дозвілля. Домашній клуб. 10.40 — Вогнище. 11.10 — «Твір». Відеофільм. 11.30 — Героїні п'єс О. Островського. Ч. 2. 12.25 — Бізнес — нові імена. 12.40 — Відкритий світ. 13.25—16.00 — «Тет-а-тет». Мульт. «Диявольські акробати» та худ. фільм «Добре сидимо». 16.00 — Музика Відня і Парижа. Співає І. Журина. 16.30 — Російська мова. 17.00 — Французька мова. 1 та 2 р. 18.00 — Вогнище. 18.30 — Дозвілля. 18.45—«Тет-а-тет». Мультфільми. 19.10 — Худ. фільм «Дзеркало для героя». 21.20 — Відеомузика та худ. фільм «Максимальне прискорення».

СЕРЕДА

23 ВЕРЕСНЯ

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Свічадо.
10.35 Шкільний екран. 11 кл. Основи інформатики і обчислювальної техніки. Команда повторення з параметром.
11.05 Музичний фільм «Я знову стою зачарований».
11.40 Шкільний екран. 8 кл. Історія України. Запорозька Січ — козацька держава на Дніпрі.
12.10 УТН.
12.25 Художній фільм «Нікколо Паганіні». 2 серія.
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Зірки, на сцену!.
16.40 На допомогу школі. Українська література. М. П. Бажан. Сторінки творчості.
17.10 «Шопеніана». Балетна вистава.
17.40 Телефільм «Мигія».
17.55 Концерт студентського хору з Лос-Анджелеської церкви «Благодать» (США).
19.00 УТН.
19.10 Мультфільми «Казка для Наталки», «Повернення домовичка».
19.30 Нон-стоп рандеву.
20.45 На добраніч, діти.
21.00 Дніпро.
21.35 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.40 Майстри гумору.
22.30 Художній телефільм «Дім батька твого» 1 і 2 серії. У перерві — 23.40 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 «Останній заєць». Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
9.45 Наш музичний клуб.
10.35 Мультфільми.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Майже смішна історія». Художній телефільм. 2 серія.
12.30 «Ну, постривай!». Мультфільм.
12.40 Безіменний замок». Художній телефільм. 6 серія.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 Блокнот.
15.15 Уолт Дісней представляє...
16.05 Концерт учасників І Міжнародного юнацького конкурсу ім. П. Чайковського.
16.25 Прем'єра документального телефільму «Моє ім'я Панама».
17.00 Новини.
17.20 Міждержавний телеканал «Останкіно» представляє.
17.50 Прем'єра документального фільму «Ігор Ноткін. Філософ злиденності».
18.00 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
18.40 Кінопанорама.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Вони готові жити інакше. Зустріч В. Познера з молоддю в студії «Останкіно».
22.00 Як живеш, естрадо?
23.00 Новини.
23.25 Любов з першого погляду. День другий.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.20 Реклама.
7.25 Час ділових людей.
11.50 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 76 серія.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Із залу Конституційного суду Росії.
15.00 Козирна дама.
15.30 Гра без програшу.
16.00 Християнська програма. «Великі питання життя».
16.30 Там-там новини.
16.45 ТрансРосефір. Далекий Схід.
17.30 М-трест.
17.45 Давайте з'ясуємо.
18.00 На шостій сесії Верховної Ради України.
18.50 Київська панорама.
19.10 Телебіржа інформує
19.20 Домашній екран. Художній телефільм «Санта-Барбара». 77 серія.
20.10 На шостій сесії Верховної Ради України.

IV ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ТА СТУДІЯ ТЕТ-А-ТЕТ

8.00 — Новини. 8.20 — Німецька мова для дітей. 8.40 — Хочете, вірте... 9.10 — Німецька мова. 1 та 2 р. 10.10 — «Пригода в королівстві». Ляльковий мультфільм. 4 с. 10.40 — Освідчення в коханні. 10.55 — Майстри. Актор Михайло Чехов. 11.50 — Пілігрим. 12.35 — Спасіть ваші душі. Ч. 2. 13.25 — Дозвілля. Птахи поряд з нами. 13.40—16.00 — «Тет-а-тет». Мультфільми та худ. фільм «Чингачгук — Великий Змій». 15.30 — Відеомузика. 16.00 — «Пригода в королівстві». Ляльковий мультфільм. 4 с. 16.30 — Німецька мова. 1 та 2 р. 17.30 — Освідчення в коханні. 17.45 — Майстри. Актор Михайло Чехов. 18.40 — «Тет-а-тет». Мультфільми. 19.00 — Худ. фільм «Русь первісна». 21.15 — Відеомузика. 21.30 — Худ. фільм «Танго і Кеш».

ЧЕТВЕР

24 ВЕРЕСНЯ

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Художній телефільм «Дім батька твого». 1 серія.
10.15 Наша слава, наша пісня. Концерт ансамблю «Козаки-запорожці».
10.55 Тамара Калустян про Фаїну Раневську.
11.40 Шкільний екран. 9 кл. Історія України. Устим Кармелюк: гнів і гордість України.
12.05 УТН.
12.20 Художній фільм «Нікколо Паганіні». 3 серія.
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Чиста криниця*
16.35 Фізико-математична школа. Як розв'язувати задачі з фізики.
17.05 Турботи підприємців.
17.45 «Лицарі духу». Прем'єра документального телефільму «Софіїн день» («Укртелефільм»).
18.10 Нагірна проповідь. Фільм 5. «Блаженні милостиві».
18.40 Музичний фільм «Спомин про Лисенка».
19.00 УТН.
19.10 А. Солов'яненко виконує твори на вірші Т. Г. Шевченка.
19.30 Бумеранг. Телегра-шоу.
20.45 На добраніч, діти.
21.00 Дніпро.
21.35 Хроніка МВС.
21.50 Молодіжна студія «Гарт». У перерві — 22.50 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
9.45 Кінопанорама.
10.50 Мультфільм.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Запам'ятайте мене такою». Художній телефільм. 1 серія.
12.25 «До Альдебарана». Короткометражний художній телефільм.
12.50 «Сватання гусара». Художній телефільм.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 Блокнот.
15.15 Уолт Дісней представляє...
16.05 Відкритий чемпіонат з бальних танців серед юніорів «Молодість».
16.50 Прем'єра документального телефільму «Хива».
17.00 Новини.
17.20 ...До шістнадцяти і старші.
18.00 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
18.45 Музика в ефірі. Частина 1.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Лото «Мільйон».
20.50 Фільми режисера А. Вайди. «Попіл і алмаз».
22.30 Авторалі Париж — Москва — Пекін.
23.00 Новини.
23.25 Музика в ефірі. Частина 2.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.20 Час ділових людей.
11.50 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 77 серія.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Із залу Конституційного суду Росії.
15.00 Термінал.
15.30 Дозвілля.
15.45 Раджа-йога для всіх. Передача 2.
16.30 Мульти-пульти.
16.45 Там-там новини.
17.00 Панове-товариші.
17.15 ТрансРосефір. Урал-ТБ.
18.00 На шостій сесії Верховної Ради України.
19.25 Київська панорама.
19.45 Домашній екран. Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара». 78 серія.
20.35 На шостій сесії Верховної Ради України.

IV ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ТА СТУДІЯ ТЕТ-А-ТЕТ

8.00 — Новини. 8.20 — Сигнал. 9.35 — Іспанська мова. 9.35 — Мульт. 9.55 — Перший тайм. 10.10—Фольклор. Невідомі культури. 10.40—Перспектива. Англійською мовою. 11.10 — Паризькі діалоги. 11.30 — «І вічною пам'яттю 12-го року» (п. 3). 12.00 — Кар'єра. 13.00 — Мистецтво відображення. 13.30—16.00 — «Тет-а-тет». Відеомузика та худ. фільм «Останній дюйм». 16.00 — Сигнал. 16.15 — Іспанська мова. 1 та 2 р. 17.15 — Перший тайм. 17.30 — Паризькі діалоги. 17.50 — Відродження-92. 18.50 — «Тет-а-тет». Мультфільм. 19.10 — Худ. фільм «Звуки музики». 21.40 — Відеомузика. 21.55 — Худ. фільм «Людина з двома мозками».

П'ЯТНИЦЯ

25 ВЕРЕСНЯ

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно - музична програма.
9.00 Художній телефільм «Дім батька твого». 2 серія.
10.10 «Всесміх». На першому Всеукраїнському фестивалі гумору та сатири.
11.20 Документальний телефільм «Хлібний камінь».
11.40 Шкільний екран. 6 кл. Музика. Народна пісня — джерело професіональної музики. Творчість М. Д. Леонтовича.
12.10 УТН.
12.25 Художній телефільм «Нікколо Паганіні». 4 серія.
16.00 УТН.
16.05 Музичний фільм «Весела прогулянка».
16.25 На допомогу школі. Музика. Творчість К. Г. Стеценка.
16.55 Сад, город.
17.10 Музичний фільм «А. Солов'яненко. На сцені і поза сценою».
18.00 Чемпіонат України з футболу. «Металіст» — «Динамо» (Харків). У перерві — 18.45 УТН.
19.45 Акценти.
20.00 Дзвони Чорнобиля.
20.45 На добраніч, діти.
21.00 ДНІПРО.
21.35 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.40 Музиканти проти наркоманії та алкоголізму. Благодійна акція, що відбулася у Львові. У перерві — 22.40 УТН.
23.55 Документальний фільм «Фуга».

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 Ранок.
7.50 Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 «Багаті теж плачуть». Художній телефільм.
9.05 Клуб мандрівників (з сурдоперекладом).
9.55 ...До шістнадцяти і старші.
10.35 «Котовасія». Мультфільм.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 Запам'ятайте мене такою». Художній телефільм. 2 серія.
12.25 «Незнайома пісня». Короткометражний художній телефільм.
12.55 «Маріца». Художній телефільм.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Бридж.
14.50 Бізнес-клас.
15.05 Блокнот..
15.10 Уолт Дісней представляє...
16.00 Л. Бетховен. Соната № 14 («Місячна»).
16.20 Центр.
17.00 Новини.
17.25 Мультфільм.
17.35 Людина і закон.
18.05 Прем'єра телефільму для дітей «Пригоди чорного красунчика». 11 серія.
18.30 Максима.
19.00 Поле чудес.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 У «Клубі детективів». Вперше на телеекрані. Художній фільм «Мишоловка».
22.05 ВІД представляє: «Музобоз».
22.40 Відпочивай.
22.45 Програма ікс.
0.00 Музична година. Майданчик «Обозу». У перерві — 23.00 Новини.
1.00 «Маріца». Художній телефільм.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.20 Реклама.
7.25 Час ділових людей.
7.55 Дозвілля. ТБ — ательє.
11.50 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 78 серія.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Із залу Конституційного суду Росії.
15.00 Телебіржа.
15.30 Мінарет.
15.50 Пілігрим.
16.50 Там-там новини.
17.05 Уолт Дісней по п'ятницях. «Юний Гаррі Гудіні». Художній фільм. 2 серія. (США).
18.00 На шостій сесії Верховної Ради України.
19.00 Київська панорама.
19.20 На шостій сесії Верховної Ради України.

IV ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ТА СТУДІЯ ТЕТ-А-ТЕТ

8.00 — Новини. 8.20 — Англ. мова для дітей. 8.40 — Термінал. 9.10 — Анг. мова. 1 р. 9.40 — Англ. мова. Сімейний альбом США. 10.10 — Медполіс. 10.25 — У світі тварин. 11.25 — Дитяча година. 12.25 — Пам'яті Преподобного Сергія Радонежського. 13.10 — Дозвілля. Увага, знімаю. 13.25—16.00 — «Тет-а-тет». Мульт., худ. фільм «Капабланка» та відеомузика. 16.00 — Дитяча година. 17.00 — У світі тварин. 18.00 — Англ. мова. 1 р. 18.30 — Англ. мова. Сімейний альбом США. 19.00 — Студія «Тет-а-тет». Мультфільми. 19.20 — Худ. фільм «Обладунок бога». 20.40 — Відеомузика. 21.00 — Худ. фільм «Моя дочка».

СУБОТА

26 ВЕРЕСНЯ

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 Естрадний концерт.
8.55 Документальний телефільм «Професія — дизайнер».
9.25 Художній фільм «Карантин».
10.45 Міжнародний благодійний турнір з кік-боксингу та контактного карате.
11.30 Сучасний дивертисмент.
12.20 УТН.
12.35 Фант-лото «Надія».
13.55 Доброго вам здоров'я. Відповіді на листи глядачів.
14.25 До річниці трагедії Бабиного Яру. Документальний телефільм «Бабин Яр. Правда про трагедію».
15.25 Вервиця.
16.15 Корифеї світового джазу та популярної музики. Джон Леннон.
16.55 Художній фільм «Вам телеграма».
18.00 Наше коло.
19.00 УТН.
19.10 Прем'єра документального телефільму «Про життя і смерть, про художника Лимарєва і не тільки про нього...»
19.30 Телерадіоканал «Право».
20.45 На добраніч, діти.
21.00 ДНІПРО.
21.35 Арт-майдан.
22.50 УТН.
23.05 Документальний фільм «Воскресіння».

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

8.00 Марафон-15 — малятам.
8.25 НЛО: неоголошений візит.
8.55 Радіо «Труба».
10.20 Легка атлетика. Кубок світу.
11.15 Прем'єра публіцистичного хронікально - документального телефільму «Нам і нащадкам».
12.20 «Щит і меч Росії». Концерт, присвячений 60-річчю Російської прокуратури.
13.10 Прем'єра телефільму «Легенда «Боїнга». Фільм 2.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.40 У світі тварин.
15.40 Червоний квадрат.
16.20 «Єноти». Мультфільм. (Канада).
16.45 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Вовченя серед людей».
18.05 Футбол. Чемпіонат Росії. «Спартак» (Москва) — «Динамо» (Москва).
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 КВН-92. Міжнародна зустріч збірної команди КВН СНД і збірної університетів Ізраїлю.
22.35 Європа плюс. У перерві — 23.00 Новини.

КАНАЛ «РОСІЯ», ІІ ПРОГРАМА УТ

8.00 Світ спорту очима фірми «Жіллетт».
8.30 Програма «03».
9.00 Ретро. Клавдія Шульженко.
9.30 Російська енциклопедія. Сергій Радонежський. Фільм 1.
10.00 Відеоканал «Плюс одинадцять».
13.00 Вісті.
13.20 Денний сеанс. «Казка, розказана вночі». Художній фільм за мотивами казок В. Гауфа.
14.35 «Бурда моден» пропонує...
15.05 Сам собі режисер.
16.05 «Давай пожмем друг другу руки...». М. Нікітський.
17.25 Мистецтво відображення. Фестиваль московських галерей.
17.55 Парламентський вісник.
18.10 Київська панорама.
18.30 Музичний фільм «Маестро, клоун і ми».
19.00 Вісті.
19.35 Музичне село.
20.10 Прем'єра телеекрана. «Кінгсайз». Художній фільм.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 Програма «А». Концерт групи «Йоту Інді» (Австралія) на фестивалі «Рок-Саммер-92».

IV ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ТА СТУДІЯ ТЕТ-А-ТЕТ

8.00 — «Пісні Леля». Док. телефільм. 8.30 — Ритмічна гімнастика. 9.00 — Мультфільми. 9.30 — Я в Росії. 10.00 — З ранку раненько. 10.40 — Свято на ймення «На-на». 11.40 — «Секач-футболіст». Худ. фільм. 13.00—16.05 — Студія «Тет-а-тет». Мультфільм «Пригоди Сіндбада». 14.10 — Худ. фільм «Життя та дивовижні пригоди Робінзона Крузо». 16.05 — Під знаком «Пі». 16.55 — Танці, танці, танці. 17.25 — Біблія — погляд на світ. 15 с. 17.55 — Концерт хору Тульської філармонії. 18.25 — «Берлін. Непутні нотатки». П. 1. 19.00 — Теніс. Кубок Девіса. Збірна СНД — збірна Кореї. 20.00 — Студія «Тет-а-тет». Мультфільми. 20.20 — Худ. фільм «Обладунок бога-2». 22.05 — Відеомузика.

НЕДІЛЯ

27 ВЕРЕСНЯ

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 У неділю вранці. Інформаційно - музична програма.
9.30 Документальний телефільм «Сказання про рись».
10.20 Зірки українського балету. Тетяна Таякіна.
10.55 Художній фільм «Синій птах».
12.30 УТН.
12.45 Циркова програма.
13.35 Музичний додаток до «Каналу «Д».
14.35 Село і люди.
15.20 Зичимо щастя.
16.20 Маю честь.
17.30 Свічадо Науково-пізнавальна відеопрограма.
19.00 УТН.
19.10 Прем'єра документального телефільму «Київ, відкритий для друзів».
19.30 Надвечір'я. Передача для людей старшого віку.
20.45 Мультфільм «Пригода в королівстві». 15 серія.
21.15 ДНІПРО.
21.50 Телеспортарена.
22.35 Менора.
23.35 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

7.45 Охоронна грамота.
8.15 З ранку раненько.
8.45 Можливо все.
9.15 Нові імена.
9.55 Кіноафіша.
10.10 Легка атлетика. Кубок світу.
11.05 Авіакосмічний салон.
11.20 Хіт-топ-шоу 50×50.
12.50 «Метаморфози живопису». Науково - популярний фільм. 9 і 10 серії.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.20 Діалог у прямому ефірі.
15.00 Клуб мандрівників.
15.50 Грає лауреат міжнародних конкурсів П. Нерсесьян (фортепіано).
16.00 Панорама.
16.40 Телелоція.
16.55 Уолт Дісней представляє...
17.45 Новини.
18.05 Єдиного слова заради...
18.30 Відкриття театрального сезону на телебаченні. Слово про театр М. Ульянова. А. Чехов. «Вишневий сад». Прем'єра телевистави.
21.00 Підсумки.
21.45 Спортивний уїк-енд.
22.00 Нині. Релігійна програма.
23.00 Новини.
23.25 Авторалі Париж — Москва — Пекін.
23.55 «Ранкова зірка» у нічному ефірі.

КАНАЛ «РОСІЯ», ІІ ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
8.40 Аляска.
9.30 Програма «Ескулап» представляє фільм «Для вас, дівчатка й хлопчики».
9.40 Програма «Ключ». «Гроза 1812 року». Фільм 6.
10.10 «Пригода в королівстві». Ляльковий мультфільм. 5 серія.
10.40 Ати-бати...
11.10 Зигзаг удачі
11.40 Прем'єра мультфільму «Дораемон». (Японія). 3 серія.
12.00 XX століття в кадрі і за кадром. «О. Ханжонков». Частина 1.
13.00 Вісті.
13.20 Складчина.
13.50 Тема з варіаціями. «Віндзорські витівниці» з антрактом у Виборзі».
15.45 Автогонки. Гран-Прі «Формула-1».
17.15 Антракт.
17.30 Зірки Америки. Випуск 6.
18.00 Майстри. Мій тяжкий хрест.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Обличчям до столиці.
19.45 Маленький концерт.
19.55 Фестиваль класичних фільмів Голлівуду. «Я бачив Париж в останній раз».
22.00 Вісті.
22.20 Спортивна карусель.
22.30 Чемпіонат Росії з футболу. «Асмарал» — «Спартак» (Владикавказ).

IV ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ТА СТУДІЯ ТЕТ-А-ТЕТ

8.00 — «Павловські полювання». Докум. фільм. 8.30 — Грай, гармонь. 9.00 — Світ грошей Адама Сміта. 9.30 — «Їхали ведмеді». Фільм-концерт. 10.00 — Допоможи собі сам. А. І. Суханов. 10.30 — «Підземний перехід», «Хто сильніший». Мульт. 10.55 — ІТВО «Астра» представляє. 11.55 — Хокей. Кубок ліги. «Спартак» — «Хімік». 14.30 — Студія «Тет-а-тет». Мультфільми. 14.50 — Худ. фільм «Балада про доблесного лицаря Айвенго». 16.30 — Відеомузика. 17.00 — Радіо «Труба». 17.30 — «Я хочу вам сказати на прощання...» С. Образцов. 18.15 — Мультфільм. 18.45 — «Берлін. Непутні нотатки». П. 2. 19.20 — Теніс. Кубок Девіса. Збірна СНД — Збірна Кореї. 20.20 — Студія «Тет-а-тет». Мультфільми. 20.40 — Худ. фільм «Сусідка».

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34.

⊙ Рукописів не повертаємо.
⊙ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.

Загальний тираж 448.154

Комбінат друку видавництва «Преса України», 252047. Київ-47, проспект Перемоги, 50.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Зам. 0311177.